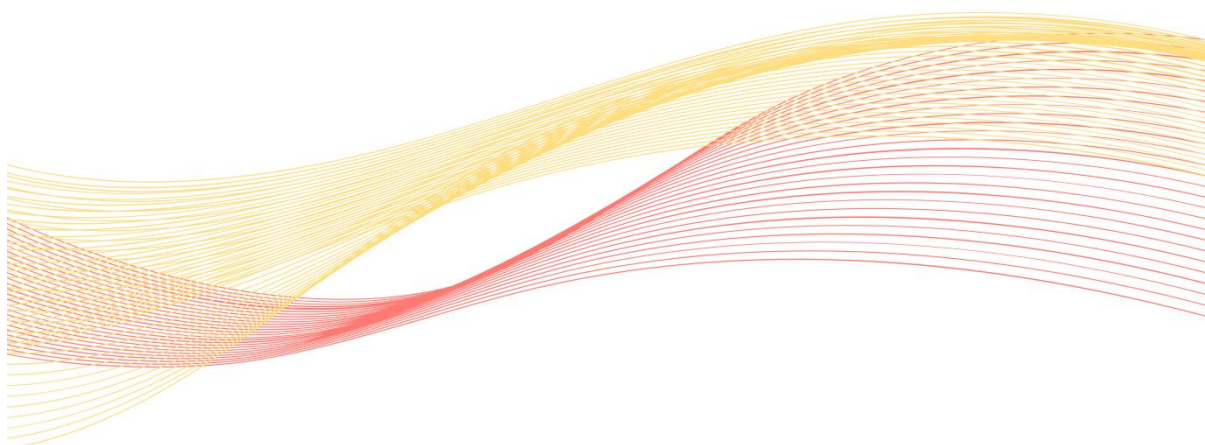

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA
2025. május 9.
Nagyvárad

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA
A sokféleség mint érték

Nagyvárad, 2025. május 9.

Absztraktkötet

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA

2025. május 9.
Nagyvárad

Szervező intézmény:

Partiumi Keresztény Egyetem, Humántudományi Tanszék
Partiumi Keresztény Egyetem, Neveléstudományi Intézet

A konferencia tudományos bizottsága:

Bakonyiné dr. Kovács Bea (Eötvös József Főiskola)
dr. Barabási Tünde (Babeş-Bolyai Tudományegyetem)
dr. Ceglédi Tímea (Debreceni Egyetem)
dr. Chrappán Magdolna (Debreceni Egyetem)
dr. Debrenti Edith (Partiumi Keresztény Egyetem)
dr. habil. Dezső Renáta Anna (Pécsi Tudományegyetem)
dr. habil. PaedDr. Horváth Kinga (Selye János Egyetem)
Kissné dr. Zsámboki Réka (Soproni Egyetem)
dr. habil. D. Molnár Éva (Szegedi Tudományegyetem)
prof. dr. habil. Fónai Mihály Ferenc (Debreceni Egyetem)
dr. habil. prof. Pusztai Gabriella (Debreceni Egyetem)
dr. Szabó-Thalmeiner Noémi (Babeş-Bolyai Tudományegyetem)
prof. dr. Tódor Erika-Mária (Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem)

A konferencia szervezőbizottsága:

dr. Bordás Andrea – a konferencia elnöke
dr. Domján Mária Katalin – a konferencia titkára
dr. Borbély Julianna
dr. Pásztor Rita
Szentes (Kelemen) Henrietta

Szerkesztette:

dr. Bordás Andrea, Szentes (Kelemen) Henrietta

Helyszín: Partiumi Keresztény Egyetem, Partium épület (Sulyok István utca, 14–16.)

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA
2025. május 9.
Nagyvárad

A KONFERENCIA PROGRAMJA

9.00 – 10.00	Regisztráció	AULA
10.00 – 10.15	A konferencia megnyitója	AMFITEÁTRUM
10.15 – 11.00	Plenáris előadás	AMFITEÁTRUM
11.00 – 11.30	Kávészünet	AULA
11.30 – 13.00	Szekcióelőadások	TERMEK
13.00 – 14.10	Ebéd	EBÉDLŐ
14.10 – 15.10	Plenáris előadások	AMFITEÁTRUM
15.10 – 15.30	Kávészünet	AULA
15.30 – 17.00	Szekcióelőadások	TERMEK
17.00 – 17.30	Kávészünet	AULA
17.30 – 19.00	Szekcióelőadások	TERMEK
19.00 – 19.20	A konferencia zárása	AMFITEÁTRUM

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA

2025. május 9.

Nagyvárad

10.00 – 10.15	A konferencia megnyitója – Amfiteátrum				
10.15 – 11.00	Plenáris előadás – Amfiteátrum Prof. dr. Bocsi Veronika (Debreceni Egyetem, Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar) Első generációként a felsőoktatásban. Az egyetemek társadalmi hátterének sokszínűsége				
11.00 – 11.30	Kávészünet				
11.30 – 13.00	Felsőoktatás-kutatás, felsőoktatás-pedagógia Amfiteátrum	Kisgyermeknevelés, óvodapedagógia P01	Neveléstörténeti kutatások P03	Oktatás és társadalom P23	Tóth Árpád: Dalok a nagyvilágból – kicsiknek SF3
13.00 – 14.10	Ebéd				13.50 – 15.20 Altörjay Tamás: Énekhang bemelegítési bemutató önként jelentkező hallgatókkal SF3
14.10 – 15.10	Plenáris előadások – Amfiteátrum dr. Stark Gabriella (Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Szatmárnémeti Kihelyezett Tagozat) A bölcsődei nevelés hármass tükrében: helyzetkép, szemléletmód, megvalósítás dr. Balogh Brigitta (Partiumi Keresztény Egyetem, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar) Tanulói sokféleség és 21. századi tanulási környezetek – tanuláselméleti megközelítés				
15.10 – 15.30	Kávészünet				
15.30 – 17.00	Innováció a tanításban, tanulásban Amfiteátrum	Pedagógusképzés, pedagóguskutatások P01	Tantárgypedagógiai kutatások P03	Művészeti nevelés P23	Kocsis Zsófia: Társasjátékok tervezése és alkalmazása a felsőoktatásban SF3
17.00 – 17.30	Kávészünet				
17.30 – 19.00	Közösség és nevelés Amfiteátrum	Alternatív pedagógiák P01	Inklúzió és méltányosság P03	Mindennapok pedagógiája P23	Evan I. Sugar: Intelligencia, honnan jön, és lehet-e mérni... SF3

A KONFERENCIA RÉSZLETES PROGRAMJA

Plenáris előadás 10.15 – 11.00 <i>Amfiteátrum</i>	Bocsi Veronika	<i>Első generációként a felsőoktatásban. Az egyetemek társadalmi háttérének sokszínűsége</i>
---	-----------------------	---

Felsőoktatás-kutatás, felsőoktatás-pedagógia 11.30 – 13.00 <i>Amfiteátrum</i> Szekcióelnök: Pásztor Rita	Ádám Anetta	A Tanítsunk Magyarorszáért program hatása a hallgatói kompetenciák fejlődésére
	Fucskó Mónika	A hátrányos helyzet kompenzációs lehetőségei az egyetemi képzésben
	Barnucz Nóra, Dominek Dalma Lilla	Pedagógiai és oktatásmódszertani modellek az oktatásban
	Dominek Dalma Lilla, Barnucz Nóra	Tehetségazonosítási modellek az oktatásban
	Szőcs Andor	Egyes társadalmi aktivitások és az anyagi helyzet összefüggései egyetemisták körében
	Horvath Yvette	Aktív idősödés - az élethosszig tartó tanulás szerepe

Kisgyermek-nevelés, óvodapedagógia 11.30 – 13.00 <i>P01</i> Szekcióelnök: Bartha Krisztina	Bartha Krisztina	Az édesanyák szerepe a gyermekek mentalizációs szókincsének fejlettségében
	Pálfi Sándor	A magyar óvodai Alapprogram módosítása szakmai fogadtatása
	Szerepi Sándor	Indirekt képességmérés hátrányos helyzetű óvodáskorú gyermekek körében Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében
	Antal Csilla	Óvodáskorú roma gyerekek a romániai oktatási rendszerben – helyzetkép, felmérések, megoldási javaslatok
	Szilva Zsuzsanna, Szilárd Zsuzsanna	A változó társadalmi környezet hatása a napi óvodai gyakorlatra, különös tekintettel a testnevelésre
	Bencéné dr. Fekete Anikó Andrea	Innovatív stratégiák az óvodából iskolába való átmenet támogatására strukturált, de játékos tanulási környezet kialakításától.

Nevelés-történeti kutatások	Fenyő Imre	Iskola - kép -- A Család és iskola című lap iskolai képanyagának elemzése
	Garai Péter	A Genezis pedagógiája és a művészet
	Ozsváth Judit	Domokos Pál Péter népi értékeket mentő, identitást erősítő pedagógiai tevékenysége
	Pornói Imre	A dualista kori tanító Magyarországon. VKM kontra Bolond Istók azaz „Éhös Péter kajlasi okleveles néptanító és végzett éhezédsz pedagógiai állításai és nézetei”

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA

2025. május 9.
Nagyvárad

11.30 – 13.10 <i>P03</i> Szekcióelnök: Ozsváth Judit	Pusztafalvi Henriette	Kisdédóvás a Kárpát-medencében a 19 században és a 20 század első felében
	Bognárné Dr. Kocsis Judit	Napjaink nevelési kihívásai, fókuszai a személyiségfejlesztés szempontjából
	Ozsváth Judit	A misztériumjátékok helye Dienes Valéria életművében

Oktatás és társadalom 11.30 – 13.10 <i>P23</i> Szekcióelnök: Kenyeres Attila Zoltán	Kovács Szilvia	Felsőoktatás-pedagógiai javaslatok a statisztika oktatásában
	Inántszy Pap Ágnes, Szilágyi Barnabás	Iskolaválasztással kapcsolatos dilemmák a XXI. századi görögkatolikus fenntartású általános iskolákba járó gyermekek szüleiben
	Puskás Marcell, Erdősné Dr. Pusztai Gabriella, Demeter-Karászi Zsuzsanna, Lember-Major Enikő	Iskolák és családok párbeszéde: Szülői bevonódás felekezeti és nem felekezeti intézményekben
	Juhász Orchidea Marianna	Stratégia, együttműködés, kreativitás. Társasjátékok a kompetencia- és közösségfejlesztés szolgálatában a felsőoktatásban
	Lakatos Csilla, Kis-Tóth Emőke, Rucska Andrea	Egyetemi hallgatók akadémiai motivációja, önértékelése és tanulmányi előmenetele
	Perge Anna, Kiss-Tóth Emőke, Rucska Andrea	Az egészségfejlesztést befolyásoló tényezők hátrányos helyzetű térségben élő gyermekek körében
	Kenyeres Attila Zoltán	A partiumi és a magyarországi magyar fiatalok médiatudatossága - a Média Detektív Fiataloknak program kutatási eredményei

Plenáris előadás 14.10 – 15.10 <i>Amfiteátrum</i>	Stark Gabriella	A bölcsődei nevelés hármas tükörben: helyzetkép, szemléletmód, megvalósítás
	Balogh Brigitta	Tanulói sokféleség és 21. századi tanulási környezetek – tanuláselméleti megközelítés

Innováció a tanításban, tanulásban 15.30 – 17.00 <i>Amfiteátrum</i> Szekcióelnök: Albert-Lőrincz Csanád	Aknai Dóra Orsolya	Padlórobotok használatának gyakorlati tapasztalatai óvodás és kisiskolás gyermekek körében
	Fehér Péter, Aknai Dóra Orsolya	Mesterséges intelligencia alapú robotok megjelenése az iskolában
	Frigy Szabolcs István	Egyéni tanulási utak a mesterséges intelligencia korában
	Jalekné dr. Rózsavölgyi Katalin, Beke Szilvia, Herczeg Viktória	Online zaklatás – felismerés, problémakezelés
	Fehér Péter	Példaképek a Netgenerációban
	Albert-Lőrincz Csanád	A nagy nyelvi modellek alkalmazásának jó gyakorlata a felsőfokú oktatásban

Pedagógus- képzés, pedagógus- kutatások 15.30 – 17.00 <i>P01</i> Szekcióelnök: Domján M. Katalin	Szabó-Thalmeiner Noémi	A csecsemő- és kisgyermeknevelő illetve tanítóképzés változásainak sajátosságai Romániában
	Vigh Ivett Barbara	Oktatáspolitikai kihívások és kisebbségi tanítóképzés a Partiumban
	Tripo Johanna, Debrenti Edith	Tanító- és tanárképzésben résztvevő hallgatók külső- és belső motivációinak vizsgálata korrespondencia elemzés alkalmazásával
	Domján M. Katalin, Bordás Andrea	Mi áll a pedagógusok és pedagógusjelöltek tanári énhatékonysága mögött?
	Fekete Dorottya, Ceglédi Tímea	Reziliens pedagógusok értékrendjének kialakulása
	Fónai Mihály	Gyógypedagógia szakos hallgatók társadalmi háttere és pályaképének néhány eleme

Tantárgy- pedagógiai kutatások 15.30 – 17.00 <i>P03</i> Szekcióelnök: Tódor Imre	Bakonyiné dr. Kovács Bea	A dőlt betűs írástanítás
	Baranyai Tünde	A matematikatanulás nehézségei. Okok és megoldási lehetőségek
	Mándy Tihamér	Kísérletek óvodásoknak és kisiskolásoknak
	Zalay Szabolcs	A személyiségfejlődés komplex támogatása a Toldi-kód segítségével
	Fábri Eufrozina	A vallásos nevelés és a fenntarthatósági attitűd formálásának a kapcsolata
	Tódor Imre	Transzverzális készségek fejlesztése az alsó tagozaton: nemzetközi összehasonlító vizsgálat

Művészeti nevelés 15.30 – 17.00 <i>P23</i> Szekcióelnök: Kelemen Henrietta	Nagy Barbara	Hol vannak a női alkotók?
	Turzai Erika Anna, Vincze Beatrix	Generációk múzeumi tanulása: Egy időskorúaknak szóló múzeumi képzőművészeti szakkör tapasztalatai
	Vincze Beatrix	Virtuális múzeum? Új kihívások és új válaszok a múzeumpedagógiában.
	Dombi Józsefné Kemény Erzsébet	A sokféleség, mint érték a kortárs zenepedagógiai irodalomban: kitekintés Szőnyi Erzsébet, Vántus István zeneszerzők műhelyére
	Tóth Árpád	Női dalok, női sorsok
	Kelemen Henrietta	Szülői döntések a zenei nevelés mellett: motivációk és befolyásoló háttértényezők

Közösség és nevelés 17.30 – 19.00	Csorba Mónika	Jó gyakorlat: iskolai közösségi szolgálatos diákok bevonása a Miskolci Egyetemen
	Dobó Marianna	Közélet és a közösségi élet az oktatásban – kihívások és rendezőelvek
	Hriczó Krisztián	A mentorok mentorálása – a szupervizorok szerepe a Tanítsunk Magyarorszáért programban

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA

2025. május 9.
Nagyvárad

Amfiteátrum Szekcióelnök: Erdei Gábor	Körei László	A szervezeti mentálhigiéné felsőoktatási lehetőségei
	Erdei Gábor	LLL statisztikák Magyarországon és Romániában, különös tekintettel a CVTS eredményekre

Alternatív pedagógiák 17.30 – 19.00 P01 Szekcióelnök: Bordás Andrea	Habinyák Erzsébet	Bihar megyei magyar óvodapedagógusok alternatív pedagógiákkal kapcsolatos attitűdvizsgálata
	Szilágyi Edit, Pusztai Gabriella	Nevelésközpontú pedagógia a szakképzésben – ahogyan a magyarországi Kolping diákok látják
	Molnár Orsolya	Digitalizáció és nevelés: A Waldorf-pedagógia válasza a digitális kor kihívásaira
	Vaszi Emőke	A kiközösített gyerekek integrálása reformpedagógiai eszközökkel
	Bordás Andrea, Debrenti Edith, Hoffmann Miklós	STEAM oktatás óvodában és elemi osztályokban: pedagógusok véleménye a PoliUniverzum játéksaládról

Inklúzió és méltányosság 17.30 – 19.00 P03 Szekcióelnök: Gál Katalin	Gál Katalin, Pásztor Rita, Berce Andrea-Diana, Bernáth Krisztina	A sajátos nevelési igény fogalma és annak közpolitikai szabályozása Romániában
	Sávai-Átyin Regina, Hrabéczy Anett	Miként és miért? A speciális igényű gyermeket nevelő szülők otthoni és iskolai bevonódási formái
	Orbán Rita	A tanulási nehézséggel és speciális tanulási zavarokkal diagnosztizált tanulók helyzete Bihar megyében 2017-2020 között
	Mokán Mária, Dr. Beke Szilvia	A halmozottan hátrányos helyzet alakulása és következményei a Sarkadi kistérség példáján keresztül
	Pălcuț-Bereczki Andrea-Brigitta	A roma diákok oktatása a konstruktivista pedagógia tükrében
	Pásztor Rita, Gál Katalin	Kisebbségi, regionális felsőoktatás társadalmi és gazdasági szerepe: Oktatási narratívák

Mindennapok pedagógiája 17.30 – 19.00 P23 Szekcióelnök: Izsák Hajnalka	Krasznai Tünde	Az iskolák és óvodák megszűnésének társadalmi és pedagógiai hatásai Hegyközpályi községben
	Vass Annamária	A társas kapcsolatok hatása a kirekesztés és bántalmazás megelőzésében iskoláskorban
	Fándly Enikő Anna, Calapis-Halász Tünde	Játékosan két nyelven (gondolatok egy nyelvi vetélkedő margójára)
	Percz-Simo Annamária	Tanulási zavarok kisiskoláskorban
	Dan Beáta Andrea, Wagner Andrea, Árkosi Julianna	A szenzoriális színház szerepe az inkluzív nevelésben: gyakorlati tapasztalatok és pedagógiai lehetőségek a Bonitas iskola projektje alapján
	Izsák Hajnalka	Online interjúzás javítóintézeti pedagógusok körében: módszertani kihívások és tapasztalatok

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA

2025. május 9.
Nagyvárad

Műhelyek	11.30 – 13.00	Tóth Árpád	Dalok a nagyvilágból – kicsiknek
	13.50 – 15.20	Altörjay Tamás	Énekhang bemelegítési bemutató önként jelentkező hallgatókkal
SF3	15.30 – 17.00	Kocsis Zsófia	Társasjátékok tervezése és alkalmazása a felsőoktatásban
	17.30 – 19.00	Evan I. Sugar	Intelligencia, honnan jön, és lehet-e mérni...

I. PLENÁRIS ELŐADÁSOK

Tanulói sokféleség és 21. századi tanulási környezetek – tanulásméleti megközelítés

Balogh Brigitta, Partiumi Keresztény Egyetem, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, Nagyvárad

A tanulók sokféleségének elismerése – esetenként bátorítása – legkésőbb a reformpedagógiai mozgalmak 20. század eleji elterjedése óta folyamatos kihívást és feladatot jelent a pedagógia számára. Lassan-lassan elfogadottá vált, hogy az oktatásnak – azon túl, hogy a társadalom / állam számára hasznos tulajdonságokkal, ismeretekkel és képességekkel felruházott polgárokat neveljen – az is fontos feladata, hogy a tanuló / nevelődő emberi lények individuális különbségét ne csak figyelembe vegye, de értékként ápolja, bátorítsa, és erőforrásként használja fel a nevelési–tanulási helyzetek megszervezésében. A tanulói sokféleség tiszteletét előíró pedagógiai eszme morális gyökereit keresve olyan esztörténeti megfontolásokra bukkanunk, amelyek az individuális szabadság és méltóság tiszteletének morális parancsa és az autenticitás eszméje közötti szoros összefüggésre mutatnak rá. Előadásunkban arra vállalkozunk, hogy a teoretikus elemzés eszközeit alkalmazva nyomába eredjünk annak, hogyan jelenik meg a tanulói sokféleség, az individualitás és az autenticitás összefüggésrendszere az ezredforduló környékének tanulásméleteiben. Elemzésünk során a konstruktivista tanulásméletből indulunk ki, majd a konnektivizmus és az enaktivizmus feszültségterében követjük nyomon, hogyan kísérlelhetnek meg jelenünk tanulásméletei válaszolni a 21. századi tanulási környezetek kihívásaira. Ez utóbbiak tekintetében olyan jelenségeket emelünk ki, mint a digitalizáció, a tudás „demokratizálódása”, a „dataizmus” és a mesterséges intelligencia általánosan elérhetővé válásának következményei. Elemzésünk során a fő elemzési szempontokat az esztörténeti háttér feltárása során kiemelt fogalomhármassal, vagyis a sokféleség, az individualitás és az autenticitás fogalmai nyújtják. Az eredmények fényében a 21. századi tanulási környezetek kontextusában az individuális tanulói sokféleség a hagyományos – vagyis az autenticitással összefüggő – értelemben kevésbé, mint tiszteletben tartandó adottság, sokkal inkább, mint elérendő cél jelenik meg.

Kulcsszavak: tanulói sokféleség, autenticitás, konstruktivizmus, konnektivizmus, enaktivizmus, tanulási környezet, digitalizáció

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA

2025. május 9.
Nagyvárad

Első generációsként a felsőoktatásban. Az egyetemek társadalmi háttérének sokszínűsége

Bocsi Veronika, Debreceni Egyetem, Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar, Hajdúböszörmény

Az egyetemek a középosztály és az elit újratermelődésében kiemelt szerepet játszanak, s komplex nevelésszociológiai színtérként értelmezhetők. Ugyanakkor bizonyos (hol tágabb, hol szűkebb) társadalmi nyitottság mindig is jellemezte ezt az intézménytípust, ami lehetővé tette a nem középosztálybeli csoportok számára a felfelé irányban történő elmozdulást a társadalom szerkezetében. Az előadás célja, hogy választ adjon olyan kérdésekre, hogy a magyar felsőoktatás mely szegmensei nyitottabbak, miért is nehéz egy ehhez hasonló mobilitási ív befutása az érintettek számára, és hogyan élnek meg a társadalom szerkezetében történő elmozdulást a felfelé elmozduló személyek. Megközelítésünk alapját a szociológiában gyakran használt habitus fogalma képezi. Saját, kvantitatív és kvalitatív kutatási eredmények segítségével igyekszünk bemutatni nem csak az első generációs hallgatók, hanem egy, a magyar szakirodalomban még nem vizsgált csoport, az első generációs oktatók helyzetét és tapasztalatait is.

Kulcsszavak: társadalmi mobilitás, egyetemek, első generációs hallgatók, első generációs oktatók, habitus

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA 2025. május 9. Nagyvárad

A bölcsődei nevelés hármaskörben: helyzetkép, szemléletmód, megvalósítás

Stark Gabriella, Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Pszichológia és Neveléstudományok Kar, Szatmárnémeti Kihelyezett Tagozat

Az előadás során egyrészt arra a kérdésre keressük a választ, hogy a kisgyermeknevelés oktatási intézményi keretek közötti megjelenése milyen mértékben ismert a bölcsődei nevelők, az óvodapedagógusok, illetve a koragyermekkorai nevelési pályára készülőkhöz számára; másrészt a törvényi keretek módosulása által előidézett változások fogadtatási reakciói miként árnyalódnak, illetve milyen új alternatív karrierlehetőségeket tárnak fel az említett szakmai csoportok számára. A vizsgálat elméleti alapozásának kidolgozásában dokumentumelemzés módszerére támaszkodtunk, az empirikus vizsgálati vetületet pedig összefüggéscsillapító jelleggel az anket módszerére építettük. A vizsgálat eszközt saját készítésű kérdőív és strukturált interjút segítő kérdéssor képezte. Vizsgálati mintánkat romániai magyar kisgyermeknevelők (N=103), óvodapedagógusok (N=213) és pedagógusi pályára készülőkhöz (N=340), valamint nevelési szakértőkhöz (N=8) képezték, jellemzően Románia magyar lakta megyéiből. Kutatásunk eredményei rávilágítottak arra, hogy a kisgyermekkorai nevelés intézményrendszeri változásának fogadtatása alapvetően pozitív, de a veszélyek és lehetőségek tengelyén helyezkedik el. A vizsgálat révén azonosítottuk a romániai kisgyermeknevelés intézményi alternatíváit, körvonalaztuk a kisgyermeknevelői professzió szakmai kereteit és a lehetséges alternatív karrierutakat, illetve ezek bölcsődei nevelők, óvodapedagógusok és pedagógusjelöltek általi megítélését. Vizsgálatunk hozadéka a bölcsődei és óvodai nevelés szervesen egymásra épülő jellegének, mégis többcélúságának nyomatékosítása és az egyes szegmensek sajátos szakmai azonosító jegyeinek meghatározása.

Kulcsszavak: koragyermekkorai nevelés, kisgyermeknevelés, bölcsőde, curriculum, karrierutak

II. SZEKCIÓELŐADÁSOK

A Tanítsunk Magyarorszáért program hatása a hallgatói kompetenciák fejlődésére

Ádám Anetta, Miskolci Egyetem, Miskolc

A Miskolci Egyetem 2018-ban az elsők között kapcsolódott be a Tanítsunk Magyarorszáért mentori ösztöndíjprogramba. Az egyetem különféle szakjain tanuló hallgatók kis településeken élő, hetedikes, nyolcadikos diákokat mentorálnak. Az előadásban a program működtetésének hatásait vizsgáljuk, bemutatjuk egy tervezett kutatás kiindulópontjait. Azt kívánjuk vizsgálni, milyen hatással van a jellemzően hátrányos helyzetű tanulói közegben végzett mentori munka a benne résztvevő mentorok személyes fejlődésére, kompetenciáik bővülésére. A mentorálás kutatásával foglalkozó szakirodalmak felhívják a figyelmet arra, hogy a mentorálás kutatása, eredményességének mérése rendkívül problematikus, nehezen mérhető és azonosítható be kvantitatív eszközökkel. A mentorral közösen átélt élmények, szituációk révén a tevékenység a mentorált érzelmi jóllétében és szociális kapcsolataiban pozitív változást indukál. Jelentősen fejlődik a mentorált kognitív szférája, identitása (Fejes és mtsai., 2009). Fontos azonban, hogy a mentorálás duális viszony is. Sajátossága, hogy a mentorra és a mentoráltra is hat kettőjük együttműködése. Ideális esetben mindkét fél fejlődik a közös tevékenységek során. A mentor is tanul a folyamatban, különösen így van ez a kortárs-mentorálás során (Fehérvári és mtsai., 2022). Az előadásban sorra vesszük és bemutatjuk azokat az egyéni kompetenciaterületeket, melyek a mentorok esetében - az eddigi tapasztalataink szerint- látványosan fejlődnek a mentorálás hatására. Érvelünk amellett, hogy ezen kompetenciaterületek kulcsfontosságúak a munka világának nézőpontjából, és egyéb, egyetemi, elemélet kurzusokon, tankönyvekből kevésbé elsajátítható, speciális tudáselemekről van szó.

Kulcsszavak: felsőoktatás, kompetenciafejlesztés, mentorálás

Padlórobotok használatának gyakorlati tapasztalatai óvodás és kisiskolás gyermekek körében

Aknai Dóra Orsolya, IKT MasterMinds Kutatócsoport, Balatonfüzfő

Jelen kutatás a padlórobotok gyakorlati integrációját vizsgálja óvodás és kisiskolás gyermekek nevelésében és oktatásában, kiemelve azok hatását a számítógépes gondolkodásra, problémamegoldó gondolkodásra, és kreatív készségekre (Kazakoff & Bers, 2012). A kódolás és robotika bevonása a gyermekek fejlesztésébe egyre inkább elismert az alsófokú oktatásban is, különösen akkor, ha az összefonódik a STE(A)M tárgyaival (Hill et al., 2019). A változó oktatási környezet figyelembevételével, ahol a technológia egyre fontosabb szerepet játszik, fontos megérteni, hogyan lépnek kölcsönhatásba, és tanulnak a kisgyerekek a robotoktól (Abramovskih et al. 2010).

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA

2025. május 9.
Nagyvárad

Tanulmányozzuk a robotokkal való tanulás hatását az alapvető készségekre, mint például a szerialitás, absztrakció és algoritmikus gondolkodás, amelyek a számítógépes gondolkodás lényeges összetevői (Kazakoff & Bers, 2012) (Atmatzidou & Demetriadis, 2015). A kutatás továbbá vizsgálja a padlórobotok szerepét a közös problémamegoldási készségek fejlődésében a kisgyermekek között, elemezve, hogyan segíthetik elő a kommunikációt, a tervezést és közös döntéshozatalt a robotokkal kapcsolatos csoportos tevékenységek. A cél egy áttekintés nyújtása arról, hogyan használják a kisgyermekek a padlórobotokat, milyen kihívásokkal találkoznak és milyen oktatási előnyöket figyelhetünk meg ebben a korcsoportban (Kazakoff & Bers, 2012). Konferenciaelőadásunkban a komplex kutatás egyik fókuszaként, empirikus esettanulmány formájában kívánjuk bemutatni a padlórobotok potenciálját a kreativitás és képzelet fejlesztésében, különös figyelemmel azokra a tevékenységekre, amelyek arra ösztönzik a gyerekeket, hogy saját történeteket vagy játékokat hozzanak létre a robotokkal, mint interaktív eszközökkel. A bemutatásra kerülő elemek egy nagycsoportos óvodai és több általános iskolai tanórai megfigyelés kvalitatív elemzéseit foglalják össze.

Kulcsszavak: padlórobotok, kisgyermekkor, fejlesztés

A nagy nyelvi modellek alkalmazásának jó gyakorlata a felsőfokú oktatásban

Albert-Lőrincz Csanád, Partiumi Keresztény Egyetem, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, Nagyvárad

A mesterséges intelligencián alapuló nyelvi modellek megjelenése és gyors elterjedése jelentős változásokat idézett elő a felsőoktatás területén. Az előadás célja bemutatni a szöveg-generáló rendszerek – különösen a ChatGPT – jó gyakorlatait az egyetemi oktatásban. A hallgatók jelentős része már használja ezeket az eszközöket írásbeli feladatok elvégzéséhez, azonban az oktatók és intézmények gyakran dilemmával szembesülnek: tiltani vagy integrálni ezeket az eszközöket. A teljes tiltás nem tartható fenn hosszú távon, mivel figyelmen kívül hagyja a digitális nemzedékek sajátosságait, valamint az MI technológiákban rejlő oktatási potenciált. Az előadás bemutatja az MI alapú rendszerek oktatást támogató és személyre szabott tanulást elősegítő lehetőségeit, különös tekintettel a tanulási eredményekre és a pedagógiai környezetre gyakorolt hatásukra. Továbbá elemzi azokat a módszertani kihívásokat, amelyekkel az oktatók szembesülnek, és javaslatot tesz a felügyelt, irányított felhasználás bevezetésére. Ez az egyensúly biztosítja az akadémiai integritás megőrzését, ugyanakkor lehetővé teszi a hallgatók számára a kritikai gondolkodás és szakmai készségek fejlesztését. A prezentáció nemzetközi és hazai jó gyakorlatokat ismertet, melyek alátámasztják, hogy az MI tudatos, pedagógiai célokat szolgáló integrációja hosszú távon növelheti a felsőoktatás relevanciáját és hatékonyságát.

Kulcsszavak: nagy nyelvi modellek, akadémiai integritás, jó gyakorlatok, irányított felhasználás

Óvodáskorú roma gyermekek a romániai oktatási rendszerben – helyzetkép, felmérések, megoldási javaslatok

Antal Csilla, Ficánka Napköziotthon, Székelyudvarhely

Jelen kutatás tudomány-rendszertani szempontból a pedagógiai módszertan és a romológia mezsgyéjén mozog. Ez a tudományos munka romológiai szempontok mentén is értelmezhető, hiszen az óvodáskorú roma gyermekeket, családi hátterük és kultúrájuk miatt másképp kell kezelni az oktatásban, mint többségi társaikat. Célom, azon tényezőket felkutatni, amelyek befolyásolják az intézményi látogatottság arányát az óvodáskorú roma gyermekek körében. Kutatásom feladata egy átfogó képet kialakítani a Hargita megyei roma gyermekek óvodáztatásáról. Céljaim közé tartozik a szülők magatartásának megismerése az óvoda, illetve a pedagógusok szempontjából. Az óvodai oktatástól való rendszeres távolmaradás okai közé sorolhatjuk az anyagi problémákat, az óvodával kapcsolatos tapasztalatok hiányát. Kutatásom gerincét a kvalitatív módszerek (strukturált és strukturálatlan interjúk) képezik, ugyanakkor a kvantitatív kutatási módszer is megjelenik, hiszen pontos számokra és statisztikai adatokra is szükség van. A romák körében egyre inkább növekvő népszaporulat sürgeti a sikeres integrációs stratégiák kidolgozását. Ebben a folyamatban kiemelt szerepet kap az oktatás is.

Kulcsszavak: oktatás, hátrányos helyzet, integráció, szülői szerep, interjú

A dőlt betűs írástanítás

Bakonyiné dr. Kovács Bea, Eötvös József Főiskola, Pedagógusképző Intézet, Baja

Előadásomban a Virágvölgyi Péter nevéhez köthető dőlt betűs írást szeretném az előnyeit hangsúlyozva bemutatni. Beszélek a dőlt betűs írás tanítása kapcsán szerzett tapasztalatainkról, és külföldi, nem magyar nyelvű, illetve határon túli magyar példákat is hozva szeretnék érvelni ez az írástípus mellett. Virágvölgyi Péter a Magyar Iparművészeti Főiskola Typo-grafikai Tanszékén 1973-ban diplomázott, majd később ott tanított is, és ő alkotta meg – természetesen nem előzmények nélkül – a dőlt betűs írástanítás betűmintáit: minden egyes betűnél a magunk felé húzott vonalak hangsúlyosak, írásukkor kissé meg is kell nyomni a tollat; míg a távolító vonalak hangsúlytalanok, szerepük csupán az íróeszköz eljuttatása a következő hangsúlyos elemig. Írásmintája enyhén jobbra dől, dőlésszöge 74°. További jellemzők és előnyök az előadásban bőszeggel elhangoznak majd. A dőlt betűs írásminta a magyarországi írástanítás gyakorlatából kikopott. Érdemes gondolkodni a visszavezetésén?

Kulcsszavak: dőlt betűs írástanítás, Virágvölgyi Péter, kézírás típus

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA 2025. május 9. Nagyvárad

A matematikatanulás nehézségei. Okok és megoldási lehetőségek

Baranyai Tünde, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Pszichológia és Neveléstudományok Kar, Szatmárnémeti Kihelyezett Tagozat

Czeglédy István (2011) szerint a matematikaoktatás jelenlegi és jövőbeli feladatai a gazdasági, technikai, valamint társadalmi változásokra vezethetők vissza. Új ismerethordozók jelentek meg az oktatásban, így az iskola már nem az ismeretszerzés egyetlen bázisa. Paholics (2009) szerint “a kooperatív munka, a csoportbontás, a sikerélmény biztosítása, vagy matematikánál a megértés, a problémák megoldása, és az emberi gondolkodásba vetett bizalom is pozitív hatással van a diákok matematikához való viszonyára, ezáltal tanulására és tudására is”. Előadásom témája a matematikatanulás nehézségei. A matematika sokak számára, logikus felépítése miatt könnyen elsajátítható, mások számára a fogalmak elsajátítása komoly nehézséget okoz. A tanterv spirális felépítése egyrészt segíti a fogalmak megértését, másrészt viszont az egymásra épülő ismeretek megnehezítik a matematika tanulását. Előadásomban szeretném bemutatni a témában megjelent aktuális kutatásokat, rávilágítani a tanulási nehézségek okaira és megoldási lehetőségeire. A matematika tanítás aktuális kérdéseit vizsgálva, a szakirodalom szerint, változtatni kellene a használt módszereken és a tanított anyagon is, nagyobb hangsúlyt fektetni például a tanulók szövegértésére, a valóságközeli feladatokra, illetve többet alkalmazni az alternatív módszereket, például a kooperatív tanulási módszert. Az elméleti rész után egy kérdőíves kutatásban bemutatom az óvó- és tanítóképzős hallgatók, középiskolás tanulók, valamint néhány szülő véleményét a matematikatanulási nehézségekről. Arra is kíváncsi voltam, mikor szembesültek először tanulási nehézségekkel, illetve milyen tevékenységközpontú módszereket alkalmaztak a pedagógusaik a matematika tanításában. Célom megoldásokat keresni a pedagógusok és szülők számára abban, hogy hogyan segíthetik tanítványaikat, illetve gyermekeiket a matematika tanulási nehézségek kezelésében.

Kulcsszavak: matematika tanítása, tanulási nehézségek, alternatív módszerek

Pedagógiai és oktatásmódszertani modellek az oktatásban

Barnucz Nóra, Nemzeti Közzolgálati Egyetem, Budapest

Dominek Dalma Lilla, Nemzeti Közzolgálati Egyetem, Budapest

Az előadásban bemutatjuk azokat az oktatásmódszertani modelleket, amelyek segítséget nyújthatnak a tanórák módszertani tervezésében. Hazai és nemzetközi kutatási eredmények is alátámasztják, hogy a tanárok a technológiai és módszertani hozzáértése alapvető fontosságú a digitális eszközök hatékony tanórai integrációjához. A modellek elméleti megismerése segíthet a pedagógusoknak rávilágítani arra, hogy a digitális eszközök használata nem csupán technikai kérdés, hanem annál sokkal komplexebb kritikai gondolkodást, pedagógiai reflexiót és tudatos tervezést igénylő probléma (Redecker – Punie, 2017). Modellek: (1) LoTi: az oktatási technológia integrációjának értékelése és támogatása. (2) TIP modell: strukturált tervezés a technológia integrációjához. (3) RAT modell: keretet ad az oktatási technológiák hatásának vizsgálatához. (4) TPACK modell: pedagógia,

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA

2025. május 9.
Nagyvárad

technológia és tartalom integrációját célozza. (5) SAMR modell: két szinten négy lépést határoz meg a technológia pedagógiai gyakorlatban betöltött szerepétől függően. (6) TIPC modell: a technológia hatékonysága révén mélyrehatóan átalakítja a tanulási folyamatokat. (7) HY-DE modell: a digitális eszközök hatását vizsgálja a hallgatói teljesítményre. (8) TIM modell: a technológia hatékony pedagógiai alkalmazását segíti elő. (9) PICRAT modell: pedagógus tevékenységei mellett a tanulói perspektívát is figyelembe veszi. (10) Flow-alapú pedagógiai modell: az élménypedagógia révén eszközöket nyújt a 21. századi hallgatók csúcsteljesítményének eléréséhez. A modell egy új szemléletmód kialakításához is hozzájárul, mely a mesterséges intelligencia megjelenésével a modell továbbfejlesztését eredményezte.

Kulcsszavak: aktív tanulási környezet, oktatásmódszertan, módszertani modellek, felsőoktatás

Az édesanyák szerepe a gyermekek mentalizációs szókincsének fejlettségében

Bartha Krisztina, Partiumi Keresztény Egyetem, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, Nagyvárad

Számos összetett mentalizációs folyamat megértésének az alapja az, hogy az egyén felismerje és használni tudja a mentális állapotokra vonatkozó kifejezéseket. Ma már több kutatási eredmény is mutatja, hogy a tudatelméleti képességek fejlődésében jelentős az anyák és a testvérek szerepe. Kutatásomban arra kerestem a választ, hogy hatással van-e a gyermekek mentalizációs folyamatának az elsajátítására az, hogy az édesanyjuk miként vélekedik róluk, hogyan jellemzi őket. Továbbá megvizsgáltam, hogy milyen mentalizációs szókinccsel rendelkeznek a kutatásban részt vevő édesanyák gyermekei és milyen sorrendben sajátították el az adott kifejezéseket. Hipotézisem szerint az, ahogy az édesanyák a gyermekeik mentális képességeiről vélekednek hatással van a mentalizáció fejlődésére, különösen a mentalizációra utaló szókincs fejlettségére. Az online kérdőívet 86 édesanya töltötte ki. Az anyák gyermekük mentalizációjára gyakorolt hatása kapcsán három tényezőt vizsgáltam: 1) Voltak-e sajátos, jelentéssel bíró babanyelvi szavak a gyermek szókincsében a beszédindulás előtt? 2) Hogyan jellemzik gyermeküket az édesanyák, vannak-e ezekben a leírásokban kognitív képességekre utaló jelzők a gyermekkel kapcsolatban? 3) Egy mentális állapotokat kifejező 20 szavas lista segítségével a válaszadók meg kellett állapítsák, hogy melyek azok a szavak, amelyeket a gyermekük a vizsgált időpontjában már aktívan használt? Az eredmények szerint szignifikáns összefüggés van aközött, ahogy az édesanyák vélekednek a gyermekeik mentális képességeiről, és ahogy a mentális állapotokra vonatkozó szavak megjelennek gyermekeik szókincsében.

Kulcsszavak: tudatelmélet, mentalizációs szókincs, édesanya

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA 2025. május 9. Nagyvárad

Innovatív stratégiák az óvodából iskolába való átmenet támogatására

Bencéné dr. Fekete Anikó Andrea, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Neveléstudományi Intézet, Kaposvár

Az óvodából az iskolába történő átlépés kritikus időszak a gyermekek fejlődése szempontjából. Célunk, olyan módszerek bemutatása, amelyek megkönnyítik az óvoda-iskola átmenetet. A gyerekek támogatása érdekében az óvodai és iskolai pedagógusok együttműködése kulcsfontosságú. Kutatások szerint, (Kagan, 1992; Fabian-Dunlop, 2007) a gyermekek érzelmi és szociális biztonsága jelentős mértékben befolyásolja az iskolai teljesítményt és az iskolával kapcsolatos attitűdöket. Az első osztályban a tanítónak kiemelt feladata a gyermekek számára ismerős rituálék továbbvitele és a napi rutinok kialakítása, amelyek segítik a tanulási környezethez való alkalmazkodást (Broström, 2013). A szülők szerepe szintén meghatározó: a pozitív iskolaképet erősítő családi támogatás, a strukturált otthoni környezet és az érzelmi biztonság elősegítik a gyermek önbizalmának és alkalmazkodási képességének fejlődését (Dockett-Perry, 2014). A strukturált, de játékos iskolai programok, a szociális készségeket fejlesztő tevékenységek hozzájárulnak a pozitív iskolai élményekhez. Empirikus kutatásunk során kvalitatív módszer alkalmazására került sor, első osztályos tanítók körében készítettünk interjúkat (n=22), valamint megfigyeléseket évkezdéskor, első osztályban (n=14). A kutatás feltárta a szülő-pedagógus partnerséget elősegítő módszereket, a gyermekközpontú adaptációs tevékenységeket, valamint bemutatásra kerülnek a megfigyelt konkrét programimplementációk. A kutatás eredményei azt mutatják, hogy az óvodából iskolába való átmenet sikeressége nagymértékben függ a pedagógusok és szülők együttműködésétől, valamint a gyermekközpontú, strukturált, de játékos tanulási környezet kialakításától.

Kulcsszavak: óvoda-iskola átmenet, szokásrendszer kialakítása, pedagógiai módszerek, szülői szerep, érzelmi biztonság

Napjaink nevelési kihívásai, fókuszai a személyiségfejlesztés szempontjából

Bognárné dr. Kocsis Judit, Veszprémi Érseki Főiskola, Veszprém

Napjainkban a nevelés során, függetlenül attól, hogy milyen szintén folyik az edukáció, számos kihívással kell szembe néznie a nevelőnek, de a neveltnek is. Az előadás többek között a gyermek, a fiatal lelki életének, megismerő folyamatainak és érzelmi életének sajátosságait kívánja bemutatni a legfrissebb kutatási eredményekkel összefüggésben. A nevelés során a nevelő és a nevelt közötti közös tevékenység, egymásra hatás történik, így eltérő értékpreferenciákkal bíró generációk kell, hogy megértsék egymást. A különböző látásmódokból adódó sokféleség problémahelyzeteket, kihívásokat, ugyanakkor együttműködési lehetőségeket is rejt magában. A felgyorsult világ, a digitalizáció, a családok sokszínűsége, az online platformok térnyerése válaszutak elé állítja a nevelőt, milyen nevelési értékeket képviseljen. Az előadásban többek között az alábbi kérdésekre keresem a választ:

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA

2025. május 9.
Nagyvárad

Milyen nevelési igény fogalmazódik meg a gyermek, a fiatal részéről? Miként tud ennek megfelelni a nevelő? Meg kell-e felelni minden elvárásnak? Az előadás a legújabb kutatási eredmények tükrében vizsgálja napjaink nevelési kihívásait, középpontba helyezve a személyiségfejlesztés aspektusát.

Kulcsszavak: nevelés, értékközvetítés, személyiségfejlesztés, értékválasztás

STEAM oktatás óvodában és elemi osztályokban: pedagógusok véleménye a PoliUniverzum játékcsaládról

Bordás Andrea, Partiumi Keresztény Egyetem, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, Nagyvárad
Debrenti Edith, Partiumi Keresztény Egyetem, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, Nagyvárad
Hoffmann Miklós, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Matematikai és Informatikai Intézet, Eger

A EARLY-POLY (Óvodai és alsó tagozatos STEAM oktatás PoliUniverzum játékcsaláddal) projekt célja, hogy bemutassa a PoliUniverzum játékcsaládot óvodásoknak és alsó tagozatos diákoknak, valamint pedagógusképzésben részt vevő hallgatóknak, hogy megismertesse a résztvevőket a játék alapvető formáival, méreteivel, színeivel és különböző alkalmazásaival. A kutatások és tapasztalatok azt mutatják, hogy a STEAM tantárgyakra való korai odafigyelés segíthet a gyermekek érdeklődésének, kreativitásának és problémamegoldó képességének fejlesztésében. A projekt célja a STEAM oktatás erősítése óvodákban és iskolákban a PoliUniverzum eszközcsalád integrálásával, valamint a STEAM-alapú megközelítés beépítésével a tantervbe. Pedagógusok körében végzett nemzetközi kérdőíves igényfelmérésünk arra világít rá, hogy a 3-10 éves gyermekekkel foglalkozó pedagógusok túlnyomó többsége használ manipulációs eszközöket, játékokat az oktatásban. Az eredmények azt mutatják, hogy szükség van egy olyan módszertani tanítási eszközre, amely mind óvodai, mind alsó tagozatos iskolai környezetben jól alkalmazható. A megkérdezettek szerint nincsenek jelentős nemi különbségek a manipulációs eszközökkel kapcsolatos preferenciákban, illetve a STEAM oktatás iránti attitűdökben és képességekben. A pedagógusok arról számoltak be, hogy ezen manipulatív eszközök játékos használata segíti az átmenetet az óvodából az iskolába, és ezek az eszközök mind formális, mind nem formális oktatási környezetben hasznosak lehetnek.

Kulcsszavak: STEAM az óvodai és elemi oktatásban, játék alapú tanulás, manipulatív játékeszköz, PoliUniverzum játékcsalád

Jó gyakorlat: iskolai közösségi szolgálatos diákok bevonása a Miskolci Egyetemen

Csorba Mónika, Miskolci Egyetem, Miskolc

2012 őszétől az érettségi vizsga megkezdésének feltétele az 50 óra közösségi szolgálat teljesítése. Az iskolai közösségi szolgálat alapelveinek megfelelni rendkívül nehéz feladat mind a küldő, mind a fogadó

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA

2025. május 9.
Nagyvárad

intézmény részéről. Az iskolai közösségi szolgálat akkor működik jól, ha a diákok jó élményeket szereznek és megtapasztalják a segítség örömeit. Fontos, hogy a diák érezze, hogy a segítő tevékenységnek értelme, célja van, abból tanul, ugyanakkor a fogadó szervezet is valódi segítséget kap. A Miskolci Egyetemen működő Közösségi Szolgálati Iroda (KÖSZI) egyik kiemelt feladata az iskolai közösségi szolgálat koordinálása amellet, hogy a magyar és nemzetközi polgárai számára kínál változatos és színes közösségi programokat IKSZ-es diákok és önkéntesek bevonásával. A megalakulásunk óta eltelt négy év alatt eddig 22 középiskolával született együttműködési megállapodás az IKSZ-re vonatkozóan. Ennek keretében eddig 15 iskolából, 179 diák végzett közösségi szolgálatot irodánkban, összesen 3124 órában. Jövőbeni célunk az iskolai közösségi szolgálatos diákok intenzív jelenlétének kiterjesztése az egyetem egész spektrumára. Az iskolai koordinátorok visszajelzései alapján ezzel nemcsak terhet veszünk le az iskolák válláról, hanem az egyetem által kínált színes kínálati paletta motiváltabbá is teheti a diákokat a feladatvégzésre. Az iskolák szempontjából pályaeorientációs, az egyetem szempontjából pedig beiskolázási jelentőséggel is bír. A KÖSZI munkatársaként, illetve a Miskolci Egyetem IKSZ koordinátoraként előadásomban az iskolai közösségi szolgálat szervezéséhez és megvalósításához kapcsolódó jó gyakorlatunkat kívánom bemutatni.

Kulcsszavak: iskolai közösségi szolgálat, service learning, felsőoktatás

A szenzoriális színház szerepe az inkluzív nevelésben: gyakorlati tapasztalatok és pedagógiai lehetőségek a Bonitas Iskola projektje alapján

Dan Beáta Andrea, Debreceni Egyetem, Debrecen; Partiumi Keresztény Egyetem, Nagyvárad

Wagner Andrea, Bonitas Speciális Oktatási Központ, Nagyvárad

Árkosi Julianna, Debreceni Egyetem, Debrecen

A szenzoriális színház különleges lehetőséget kínál a sajátos nevelési igényű és fogyatékkal élő gyermekek számára azáltal, hogy immerzív, multiszenzoros élményeket teremt. Ezek az élmények elősegítik a tanulók szociális, érzelmi és kognitív fejlődését, miközben hozzájárulnak az inkluzív oktatás céljainak megvalósításához. A Bonitas Iskola immár második éve visz színre szenzoriális előadásokat az Orca egyesület projektjének keretében, amelyet főként gyógypedagógusok valósítanak meg a fogyatékkal élő gyermekek fejlesztésének támogatására. Tapasztalataink azonban azt mutatják, hogy a szenzoriális színház módszertana nemcsak a sajátos nevelési igényű tanulók számára nyújt jelentős előnyöket, hanem a többségi iskolákban is szükség lenne az érzékszervi tapasztalatokon alapuló pedagógiai megközelítés alkalmazására. Előadásunkban ismertetjük a szenzoriális színház pedagógiai jelentőségét, valamint azokat az eszközöket és módszereket, amelyekkel a tanulók érzékszervi tapasztalatokon keresztül hatékonyabban kapcsolódhatnak be az oktatási folyamatba. A szenzoros feldolgozási zavarok elméleti áttekintése mellett a hallgatóság képet kap azok pedagógiai vonatkozásairól is. A bemutatott technikák gyakorlati alkalmazásával a pedagógusok és szakemberek inspirációt meríthetnek saját oktatási környezetük fejlesztéséhez. A szenzoriális színház módszertana különösen hasznos lehet az inkluzív nevelés területén, mivel támogatja a gyermekek aktív részvételét és erősíti az élményszerű tanulást.

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA 2025. május 9. Nagyvárad

Kulcsszavak: szenzoriális színház, inkluzív oktatás, szenzoros feldolgozási zavar, élménypedagógia, interaktív tanulás, multiszenzoros fejlesztés

Közélet és a közösségi élet az oktatásban – kihívások és rendezőelvek

Dobó Marianna, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Társadalomtudományi Intézet, Eger

Az oktatási rendszerben a közélet és a közösségi szerepvállalásnak értelmezései az elmúlt évtizedekben ellentmondásos szöveggörnyezetbe kerültek. Közös pont, hogy a társadalomban való léthez szükséges normákat, szabályokat társas kapcsolatokban sajátítjuk el, valamint hogy ezek a tanulási formák időről időre módosulnak a külső környezet változásának kényszerítő eredményeként. A fiatalok gyenge érdekérvényesítő képességgel rendelkeznek Európa szerte, kevésbé tudnak a felnőtt társadalomra nyomást gyakorolni. A fiatalok számára a közösséghez való tartozás nem eredményezi azonnal vagy egyértelműen a közösségért végzett feladatok vállalását. Tényleges partnerség nélkül továbbra is lényegtelennek válik, hogy a fiatal része-e ifjúsági szervezetnek, és továbbra sem lesz a társadalomnak valódi haszna a formálisan működő ifjúsági szervezetekből. Előadásom főbb kérdéskörei: Mennyiben érhető tetten a politikai szocializáció, a közéleti szerepek elsajátításának hiányossága? Hogyan segíti elő a politikai szocializáció az egyéni állampolgári és szervezeti aktivitást? Ebben a folyamatban mely szervezeti működési modellek a leghatékonyabbak? Miért részese és miért nem részese a fiatal a helyi közösségi életnek? Elemzésemben az ifjúsági szervezetek működését, döntéshozatali folyamatát, a döntések következményeit mutatom be, érintve az egyén értékrendjét és politikai szocializációjának meghatározó körülményeit. Emellett a magyarországi önkormányzatok, intézmények, civil szervezetek állampolgári aktivitását erősítő rekrutációs tevékenységét és az európai ifjúság kíváncsi bemutatni. Az előadásom alapját kutatásaim adják: Politikai szocializáció a közép- és a felsőoktatásban, fiatalok demokráciaképe (2018-2023), Menni vagy maradni? – középiskolás fiatalok jövőképe, esélyegyenlőség és társadalmi beilleszkedés (2019-2022), önkormányzatok ifjúsági stratégiái (2008-tól folyamatosan).

Kulcsszavak: jövőkép, célok, alternatívák, döntési modellek, stratégiák, válságkezelés válságkezelési módszerek és technikák

A sokféleség, mint érték a kortárs zenepedagógiai irodalomban: kitekintés Szőnyi Erzsébet, Vántus István zeneszerzők műhelyére

Dombi Józsefné Kemény Erzsébet, Szegedi Egyetem, Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, Szeged

A zenetörténet tanításának célja, hogy átfogó ismereteket adjon egy-egy zenetörténeti korról, zeneszerzőről és műveikről. Motiválja a hallgatóit a téma minél közelebbi elsajátítására és ösztönözze

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA

2025. május 9.
Nagyvárad

önálló kutatómunkára. A XX. század és a kortárszene kora hatalmas anyag, így lehetőséget nyújt olyan zeneszerzők, művek feltárására is, amelyek nem tartoznak a szorosan vett tananyaghoz. Az előadás két zeneszerző és pedagógus munkásságának sokoldalúságára fókuszál. A kutatás módszere a könyvtári kutatómunka, dokumentum elemzése, kották feltérképezése. Kutatási kérdések: Milyen hatások érték a két zeneszerző pályaindulását? Milyen műfajokban komponáltak? Mi jellemezte társadalmi szerepvállalásukat? Milyen zenepedagógiai irodalmat térképeztünk fel? Eredményeink tükrében a 100 évvel ezelőtt született Szőnyi Erzsébet pályájára Kodály és a franciaországi tanulmányok voltak hatással. Alkotómunkásságára a sokféleség jellemző, sok műfajban kipróbálta tehetségét. Pedagógiai szempontból kiemelendők a Biciniumok, A zenei írás-olvasás módszertana a kezdettől a felsőfokig, A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei, valamint a gyermekek számára írt operái. Társadalmi szerepvállalását fémjelzi a Kodály koncepció megismertetése öt kontinensen. Vántus István 90 évvel ezelőtt született. Több műfajban komponált. Kiemelendők a kamarazenekarra írt alkotásai, oratóriumai és operái: a Három vándor és az Aranykoporsó. Pedagógiai művei a Két kis zongoradarab és a Hangcsoportok. Társadalmi szerepvállalása példaértékű. Létrehozta a Mai Magyar Zene Hetét. Halála után megalakult Vántus István Társaság Egyesület, Vántus István Kortárszenei Napok címmel viszi tovább Vántus örökségét.

Kulcsszavak: kortárszene, szerzők, műfajok, zenepedagógiai irodalom

Tehetségazonosítási modellek az oktatásban

Dominek Dalma Lilla, Nemzeti Közzolgálati Egyetem, Budapest

Barnucz Nóra, Nemzeti Közzolgálati Egyetem, Budapest

Az oktatók tehetségazonosításra vonatkozó ismereteinek erősségeire és nehézségeire vonatkozóan bemutatjuk azokat a modelleket, amelyek segítséget nyújthatnak a tehetségek felismerésében. Az elméleti előadás helyzetképet ad a tehetségazonosítás jelen állapotáról. Fontos hangsúlyozni, hogy a tanulók jobb minőségű és motiváltabb döntéseket hoznak (Seligman, Csíkszentmihályi 2000; Szondy 2010), amennyiben az oktatásban megjelenik a diákközpontúság, a kreatív tanár, valamint a pozitív nevelési hatások, módszerek és feladatok (Gottman, Declaire 2016). A tehetség meghatározása során Galton, majd követője, Terman is a tehetséget az intelligenciával azonosította. Terman kutatási (1925; 1937; 1947) eredményei szerint nem a legintelligensebb egyénekből lettek a legnagyobb alkotók. Modellek: (1) Renzulli tehetségmodell: általános és speciális képességekre osztja a tehetségazonosításra vonatkozó képességeket. (2) DMGT modell: a gyermekkori képességek a tanulás révén a felnőttkor elérésével válnak kompetenciákká. (3) WICS-modell: vezetői tehetségek felismeréséhez nyújt lényeges alapelveket (Sternberg 2005, 2021). (4) Gardner-féle modell: alapvetően hét, később nyolc intelligenciafajtát írt le. (5) Fejlődési szemléletű modell: olyan tehetségfejlődési ívet vázol fel, amelynek első állomása a kivételes képességek, ezt követi a kompetenciák kialakítása, majd a területspecifikus szakértelem elsajátítása. (6) Flow-alapú pedagógiai modell: Óratervezéshez nyújt opciókat az áramlascsatornába való bevonódásra és a tehetségek felismerésére. (7) Etikai Flow-alapú Oktatási Modell: A Flow-alapú pedagógiai modell továbbfejlesztése az MI etikus felhasználásának lehetőségeivel.

Kulcsszavak: tehetségazonosítás, oktatásmódszertan, módszertani modellek, felsőoktatás

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA 2025. május 9. Nagyvárad

Mi áll a pedagógusok és pedagógusjelöltek tanári énhatékonysága mögött?

Domján M. Katalin, Partiumi Keresztény Egyetem, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, Nagyvárad
Bordás Andrea, Partiumi Keresztény Egyetem, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, Nagyvárad

Előzetes kutatási eredményeink (Bordás, Debrenti, 2023; Bordás, Kelemen, 2024; Bordás, 2025; Debrenti, Bordás, 2025) azt mutatták, hogy a tanító-, óvóképzésben részt vevő hallgatók szignifikánsan nehezebbnek ítélnék pl. logikai feladatokat, mint tanárképzésben részt vevő társaik. Induló kutatásunkban ennek a jelenségnek a hátterét kívánjuk feltárni, valamint olyan a képzés átalakítására irányuló javaslatokat megfogalmazni, amelyek támogatják a hallgatók reális önértékelésének kialakulását. A bemutatásra kerülő kutatás a pedagógusok és pedagógusjelöltek énhatékonyságára és önbecsülésére vonatkozó mérés pilot-vizsgálata, melyet pedagógusképzésben részt vevő egyetemi hallgatókkal valamint pedagógusképzést végzettekkel rögzítettünk. A szakirodalom (Beer és Beer, 1992; Kılıç, Sökmen és Ada, 2013; Reilly, Dhingra és Boduszek, 2014; Masoom, 2021; Karaman és Haktanir, 2024) gyakran kapcsolja össze az általános és a tanári énhatékonyság valamint az önbecsülés fogalmát olyan tényezőkkel, mint a munkahelyi stressz, a kiégés, a pályaelhagyás, és megfelelő működés esetén egyértelműen védőfaktorként hivatkozik az előbbiekre. Kiindulópontul Bandura (1977, 1978, 1982) szociális tanuláselméletének énhatékonyságra vonatkozó nézetei szolgáltak, melyet Schwarzer és Jerusalem (1999) általános énhatékonyságra, halogatásra és önszabályozásra vonatkozó skálái, Skaalvik és Skaalvik (2007) Norvég Tanári Énhatékonysági Skálája (Kóródi, Jagodics és Szabó, 2020 fordításában), valamint Tafarodi és Swann (2000) önbecsülés kérdőívével vizsgáltunk. Kutatásunk adatait statisztikai módszerekkel dolgozzuk fel. Várható eredményeink rávilágítanak arra, hogyan befolyásolja az általános énhatékonyság, önbecsülés, a halogatás és az önszabályozás a tanári énhatékonyságot. Ugyanakkor feltételezzük, hogy a képzésben, illetve a pályán eltöltött idő is jelentősen befolyásolja a tanári énhatékonyság mértékét, pl. a pályakezdési sokk számszerűleg kimutatható.

Kulcsszavak: önbecsülés, halogatás, önszabályozás, általános és tanári énhatékonyság

LLL statisztikák Magyarországon és Romániában, különös tekintettel a CVTS eredményekre

Erdei Gábor, Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Debrecen

LLL statisztikák Magyarországon és Romániában, különös tekintettel a CVTS eredményekre Az oktatás és tanulás negyedik fokozata, ennek jelentősége és mértéke fontos jelzés adott ország gazdasági és társadalmi állapotáról. A felnőtt oktatási és képzési tevékenységekben, valamint a felnőtt tanulásban való társadalmi részvétel nemcsak a társadalmi és gazdasági változásokhoz járulhatnak hozzá pozitívan, de a különböző jelzőszámok tudósítanak ezek állapotáról is. Az évtizedek alatt kialakult nemzetközi gyakorlatban a felnőtt tanulást (amelyet gyakran életen át tartó tanulásnak LLL-nek neveznek) több mérő eszközzel vizsgálják nemzetközi szinten. A három legfőbb; az AES (Adult Education Survey), az LFS (Labor Force Survey) mellett a CVTS (Continung Vocational Training Survey) mérés fontos állapotjelzők a felnőtt tanulás világában. Bár ezek a statisztikák sem képesek a

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA

2025. május 9.
Nagyvárad

legkülönbözőbb felnőtt tanulásokat teljességükben megragadni, mégis nyújthatnak egy átfogó képet a vizsgált országokról ebben a vonatkozásban. A CVTS szakmai továbbképzési felmérés, rövidítve CVTS, az Európai Unió egészére kiterjedő felmérés a vállalkozások szakmai továbbképzéséről. Része az Európai Unió (EU) egész életen át tartó tanulásra vonatkozó statisztikáinak. A CVTS információkat gyűjt a vállalkozások által alkalmazottaik szakmai továbbképzésébe történő beruházásokról. A szakmai továbbképzés (CVT) olyan oktatási vagy képzési intézkedésekre vagy tevékenységekre vonatkozik, amelyeket teljes egészében vagy legalább részben (közvetlenül vagy közvetve) finanszíroz a vállalkozás. Az előadás a két ország idősoros eredményeit ismerteti, elemzi.

Kulcsszavak: LLL statisztikák, CVTS, munkahelyi tanulás, felnőtt tanulás

A vallásos nevelés és a fenntarthatósági attitűd formálásának a kapcsolata

Fábri Eufrozina, Semmelweis Egyetem Raul Wallenberg Technikum, Budapest

Kutatásom a fenntarthatósági attitűdök formálásának a lehetőségeivel foglalkozik. A természet megmenthetősége összekapcsolható a fenntarthatósággal foglalkozó teológiai elképzelésekkel, ami etikai természetű elv. A természet megőrzése a világ teremtettségéből fakadó kötelességünk, s ezért minden olyan tevékenységet, amely környezetünket pusztítja, bűnnek kell tekinteni. A fenntarthatóság pedagógiájának egyik legsokrétűbb és legmélyebb alapja lehet a vallási hagyományokban gyökerező világnézet, amely szerint a természet nem csupán ökológiai rendszer, hanem a teremtés része, Isten ajándéka, és így szent. Ez a spirituális megközelítés jelentős szerepet játszik az ember természethez fűződő viszonyának formálásában, hiszen az emberi felelősségvállalás alapja nemcsak erkölcsi, hanem teológiai természetű is lehet. A szakirodalmi források elemzése során számos ponton kapcsolatot véltem felfedezni a vallás és a fenntarthatóság között úgy mint a felelősség, tisztelet, alázatosság, mértékletesség, puritán életszemlélet, teljes emberkép, ökológiai spiritualitás. A fogalmak analógiájának a tükrében felmerült bennem számos kérdés. Úgy mint a vallásos nevelésnek lehet-e hatása a fenntarthatósági attitűdök kialakításában az oktatás különböző területein? Céлом az, hogy felhívjam a figyelmet az erkölcsi nevelés megvalósulásának a támogatására és annak a jelentőségére, ami napjainkban háttérbe szorult. A kutatásom fókuszál arra, hogy a vallásos nevelés hatékonyan járulhat hozzá a fenntarthatósági szemlélet elmélyítéséhez. Olyan belső motivációs rendszert erősít, amely az egyént nem külső kényszerből, hanem lelkiismereti meggyőződésből vezeti el a felelős döntésekhez. A kutatás jellege egyszeri reprezentatív mintavétel, azonos ágazatot/szakmát oktató szakképző intézmények szakképző évfolyamaiban. Fenntarthatósági attitűd vizsgálatra a módosított Új Ökológiai Paradigma Skálát vagy más néven a NEP skálát alkalmazom.

Kulcsszavak: fenntarthatóság, vallásosság, erkölcsi nevelés, ökológiai spiritualitás, NEP

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA 2025. május 9. Nagyvárad

Játékosan két nyelven – gondolatok egy nyelvi vetélkedő margójára

Fándly Enikő Anna, 16-os Általános Iskola, Nagyvárad

Calapis-Halász Tünde, 16-os Általános Iskola, Nagyvárad

„Egy nyelv elindít az élet folyosóján. Két nyelv kinyit minden ajtót utad során.” –Frank Smith
Visszatérő felismerés, hogy a kisebbségi oktatásban résztvevő gyerekek román nyelvi ismeretei tankönyv szagúak. A kortárs oktatási-nevelési-értékelési rendszer kiemelt feladata kell legyen olyan pedagógiai környezet megteremtése, amely felruhazza gyermekeinket a mindennapi élethez szükséges kommunikáció készségével, tiszteletben tartva egyéni és életkori jellemzőiket, így biztosítva azonos esélyeiket román nyelvű társaikkal. A nyelvtanulás egy folyamat, amely sosem ér véget. Miközben gyermekeink egyre jobban értik, és egyre magabiztosabban beszélnek a román nyelvet, úgy nő az önbizalmuk is. Fantasztikus érzés egy másik nyelven megértetni magad! A nyelvtanulásban a rendszeresség a kulcs. Minden nap érdemes legalább 20-30 percet szánni a gyakorlásra, legyen szó szókincsbővítésről, nyelvi gyakorlatokról, olvasás vagy hallás utáni szövegértés fejlesztéséről, szóbeli vagy írásbeli kifejezés készségéről. Micul bilingv versenyünk célja kreatív, vonzó, interaktív tevékenységeken keresztül megszerettetni, aktív módon alkalmazni a megszerzett nyelvi tudást. Hatodik alkalommal hívjuk játékba megyénk és az idei évtől Máramaros megye magyar és német kisebbségi harmadikosait és negyedikeseit, hogy összemérjék és bebizonyítsák román nyelvi kompetenciáikat. Eddigi tapasztalatainkat, élményeinket szeretnénk megosztani érdeklődő pedagógus kollégáinkkal.

Kulcsszavak: kisebbségi nyelvtanulás, nyelvi vetélkedő, Micul bilingv

Példaképek a Netgenerációban

Fehér Péter, IKT MasterMinds Kutatócsoport, Balatonfüzfő

Az elmúlt másfél évtizedben nagy mennyiségű tudományos publikáció és számos népszerűsítő kötet (házánkban) foglalkozott a generációk problematikájával. Utóbbiakat kevésbé jellemzi az empirikus adatokra való támaszkodás, ezért is tartjuk továbbra is fontosnak a témakör kutatását. Előadásunkban két empirikus kutatás egyes részeredményeit mutatjuk be, hogy kit tekint példaképnek a leggyakrabban Z-generációs fiatalok egy szűkebb korcsoportja, milyen életkori, nembeli és egyéb különbségek jellemzik a tanulókat. Szemben Nógrádi-Szabó és Neulinger (2017) eredményeivel (“a példaképek szinte teljesen eltűntek életükből”), a kutatás legfőbb eredménye az, hogy a Z-generációt bemutató mintánk alapján fontosak a példaképek és a válaszok döntő többségében ezek jól azonosíthatók. Az első kutatás N=1200 fős, nemre, életkorra és iskolatípusra reprezentatív, az adatok felvétele anonim online kérdőívvel történt. A második vizsgálatban véletlenszerű, kényelmi mintavételezésen alapuló, szintén anonim, online kérdőív kitöltésére került sor, N=3500 fős mintán. Az alkalmazott mérőeszköz a Netgeneráció 2010 felmérés kérdőívének aktualizált változata. A kérdőív 10 kérdéscsoportban 45 kérdést tartalmazott, amelyek a következő témaköröket ölelték fel: háttér adatok, eszköz-ellátottság, internetezési szokások, tantárgyakkal és az online tanulással kapcsolatos attitűdjeik, az “online oktatással” kapcsolatos véleményük, a mobil eszköz használati és olvasási szokásaik, szabadidő eltöltésével kapcsolatos kérdések.

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA

2025. május 9.
Nagyvárad

A kutatás eredményeit részletesen a konferencia előadásban mutatjuk be, amelyek egyebek között hozzájárulhatnak a vizsgált életkorú tanulók attitűdjeinek mélyebb megismeréséhez.

Kulcsszavak: Netgeneráció, példaképek, empirikus kutatás

Mesterséges intelligencia alapú robotok megjelenése az iskolában

Fehér Péter, IKT MasterMinds Kutatócsoport, Balatonfűzfő

Aknai Dóra Orsolya, IKT MasterMinds Kutatócsoport, Balatonfűzfő

A nemzetközi trendeket követve az elmúlt tíz évben egyre több roboteszköz jelent meg a magyar iskolákban. Ez szorosan kapcsolódik a STE(A)M tárgyak kiemelt jelentőségének koncepciójához, amely a legutóbbi években került a nemzetközi pedagógiai kutatások fókuszába. “A STEAM-megközelítés célja mind a művészetek, mind a tudományok területén felismerni és összekapcsolni a kreativitás különböző megnyilvánulásait, ezzel gazdagítva a tanulást és a fejlődést” (Oláh-Stonawski, 2024). Az utóbbi évek hazai és nemzetközi kutatásai szerint (Aknai-Fehér, 2022) az oktatási robotika (ER – Educational Robotics) alkalmas a tanulók problémamegoldó, számítógépes (Fehér-Majzik, 2023) és induktív gondolkodásának (Majzik, 2022) fejlesztésére. A mesterséges intelligencia alkalmazásának széles körben való elterjedése nem csupán a Nagy Nyelvi Modellek (LLM) révén került a pedagógusok látóterébe, hanem számos további alkalmazási lehetőség is kínálkozik. Ezek közé tartoznak azok a robotok, amelyek a már népszerű padlórobotok tudását messze meghaladva vonhatók be a tanulók fejlesztésébe. A kutatások szerint az ER további elterjedésének akadályai között a két legfontosabb tényező az anyagi erőforrások szűkössége és a pedagógusok felkészültségének hiányosságai (Fehér-Aknai, 2021; Castro et al. 2022; Macron, 2025). Előadásunk egyik célja olyan robotok (Ozobot, Cozmo, Zumi, Micro, Maqueen és mások) alkalmazási lehetőségeinek áttekintése és bemutatása, amelyek segítségével a tanulók gyakorlati feladatokon és projekteken keresztül ismerkedhetnek meg a mesterséges intelligencia hétköznapi használatával. Az előadás során az elméleti háttér mellett a gyakorlati megvalósítás kérdései is tárgyalásra kerülnek.

Kulcsszavak: oktatási robotika, STEAM, mesterséges intelligencia

Reziliens pedagógusok értékrendjének kialakulása

Fekete Dorottya, Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Debrecen

Ceglédi Tímea, Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Debrecen

A kutatás célja fényt deríteni arra, hogy a reziliens, vagyis hátrányos helyzetű gyermekekből diplomásokká váló pedagógusok milyen értékeket birtokolnak, illetve azokat hogyan adják tovább diákjaik számára. A kapott értékek hatnak a tevékenységeinkre, a céljainkra és a választásainkra (Bocsi, 2020), ezért érdemes kutatni a reziliens pedagógusok értékrendjét, értékközvetítő tevékenységét. A kutatást nemcsak a reziliens

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA

2025. május 9.
Nagyvárad

pedagógusok magas száma teszi indokolttá (Ceglédi, 2015), hanem a téma különös aktualitása is. A kutatás során tíz darab félig strukturált interjú készült Hajdú-Bihar vármegyében élő reziliens pedagógusokkal. A transzkribált szövegeket az Atlas.ti szoftverrel elemeztük. Elemzési módszerként tematikus analízist alkalmaztunk (Braun, Clarke, 2006). A kutatás eredményeképpen egy átfogó képet kaphatunk a reziliens pedagógusok értékrendjéről. Ezek két nagy csoportba bonthatóak: egyrészt a családtól kapott értékek, másrészt a reziliens életút által szerzettek. Mindemellett megállapítható az is, hogy diákjaiknak ezen értékeket vegyesen adják át. Ezen eredmények hasznosak lehetnek a tanári pályára készülőknek, hiszen a diploma megszerzése után ez a tudás elősegítheti a tanárrá válás folyamatát. Mindemellett felhasználhatók azon szakemberek, pedagógusok számára, akik a pályaválasztás előtt álló reziliens diákokkal foglalkoznak. A tanulmány alapját képező kutatást az MTA-DE-Családok és Tanárok Kooperációja Kutatócsoport (Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar) hajtotta végre és a Magyar Tudományos Akadémia Közoktatás-fejlesztési Kutatási Programja támogatta. Az elemzés a Magyar Tudományos Akadémia Bolyai János Kutatási Ösztöndíj támogatásával készült.

Kulcsszavak: reziliencia, érték, értékrend

Iskola-kép – A Család és iskola című lap iskolai képanyagának elemzése

Fenyő Imre, Debreceni Egyetem, Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar, Hajdúböszörmény

A Család és iskola című folyóirat megjelenésének két évtizede (1950-1973) alatt a gyermekneveléssel kapcsolatos témák egyik meghatározó folyóiratává vált Magyarországon. Úgy véljük, az iskolatörténeti kutatásokban fontos ismeretekhez juthatunk a korszak iskolai életvilágának megismerésével és megértésével kapcsolatban, ha megvizsgáljuk: hogyan jelenítette meg az iskolát, az iskolai környezetet, az iskolai nevelést, az iskolai életet a folyóirat képanyaga. Elemzésünkhöz feldolgoztuk a folyóirat fellelhető számainak képi korpuszát. Adatbázisunk létrehozásában a teljességre törekedtünk: feltártuk a folyóirat teljes képi állományát, kiválogattuk az iskolai életvilághoz kapcsolható képeket és ezeket tettük elemzésünk tárgyává. Első lépésben kvantitatív elemzést végeztünk, hogy fel tudjuk mérni a téma súlyát és jelentőségét a képi korpusz egészéhez viszonyítva azt. A kutatás kvantitatív szakaszában igyekeztünk elkülöníteni későbbi elemzésünk számára az explicit és implicit tartalmakat, elválasztva a közvetlenül és egyértelműen iskolai tartalmakat azoktól a képektől, amelyek csak áttételesen, interpretatív módon voltak a témához kapcsolhatók. Későbbi, második forduló (kvalitatív) elemzésünkben azután érvényesíteni igyekeztünk a leíró és az interpretatív-megértő megközelítéseket is, elkülönítve az ikonográfiai és az ikonológiai megállapításokat. Előadásunkban be kívánjuk mutatni, hogy milyen képi elemeket választott a folyóirat az iskolai intézményes neveléssel kapcsolatos üzenetei alátámasztására, milyen jellegű értékeket jelenítettek meg a képek, illetve azt is, milyen módon változott meg a lap ábrázolási gyakorlata fennállásának évtizedei alatt.

Kulcsszavak: iskolatörténet, ikonográfia, Család és iskola

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA 2025. május 9. Nagyvárad

Gyógypedagógia szakos hallgatók társadalmi háttere és pályaképének néhány eleme

Fónai Mihály, Debreceni Egyetem, Állam-és Jogtudományi Kar, Debrecen

Az előadás célja bemutatni a magyarországi gyógypedagógia szakos hallgatók társadalmi háttérének, pályaképük néhány elemének jellegzetességeit. A szakirodalom elemzése azt mutatja, hogy a gyógypedagógia szakos hallgatók (és a gyógypedagógusok) körében nagyon kevés empirikus kutatás folyt (Fónai, Szabó, 2025). Az elméleti írások a gyógypedagógia intézményes kérdéseivel, az iskolai integráció és inklúzió kérdéseivel foglalkoznak, valamint a pályakezdők beilleszkedésének és mentorálásának a helyzetét vizsgálják (Billingsley, 2004, Kleinlein-Jovanović, Milanović, 2024). A kifejezetten a gyógypedagógusokra és gyógypedagógia szakos hallgatókra irányuló kutatások eredményei alapján nagyon magas az első generációs hallgatók aránya (Lannert, 2021, Saiyam et.al. 2024). Pályaképük sajátos vonása, hogy ismerik a szakma társadalmi státuszának a jellemzőit, például az alacsony jövedelmet és presztízt, ennek ellenére választják azt. A lehetséges pályaelhagyás oka részben az alacsony társadalmi státusz. Az előadás a Diplomás Pályakövető Rendszer 2021-es és 2023-as adatbázisának a másodelemzésén alapul, ezek keretében 309, illetve 888 gyógypedagógia szakos hallgató válaszolt a kérdőívre. Az elemzés eredményei megerősítik az empirikus magyarországi kutatási eredményeket, a hallgatók nem hagyományos, első generációs hallgatók, pályaválasztásukra a belső motivációs tényezők gyakoroltak hatást, és körükben is érvényesül az „ideálkép és valóság” hipotézis (Fónai, 2018), azaz annak ellenére választják a szakmát, hogy ismerik annak tényleges társadalmi státuszát.

Kulcsszavak: gyógypedagógia szakos hallgatók, társadalmi háttér, pályaválasztás, elvárások

Egyéni tanulási utak a mesterséges intelligencia korában

Frigy Szabolcs István, Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Pszichológia és Neveléstudományok Kar, Szatmárnémeti Kihelyezett Tagozat

Körülöttünk a társadalmi tér a mesterséges intelligenciától hangos, és számos területen minőségi ugrást hoz a termelésben, szolgáltatásban. Bár az iskolákban okostáblákat szerelnek, be kell látnunk, hogy ez a technológia még mindig egy (vagy több) lépéssel el van maradva az AI által dominált fősodortól, mert még mindig azt sugallja, hogy mindenki ugyanoda nézzen, és ugyanazt dolgozza. A személyre szabhatóság igénye teljesen áthatja a fogyasztói társadalmat, mégis gyerekcipőben jár az oktatás tekintetében. Ha jól belegondolunk, az oktatási rendszer Romániában „átaludta” az internet forradalmát, és ebből az álomból a Covid időszaka ébresztette fel, a hirtelen jött kényszerrel próbáltunk digitalizálni. De nem azt jelenti, hogy az iskoláink a jelenleg elérhető technológiát integrálják, sokkal inkább az az érzésünk, hogy ismét nyílik az olló, ahol lennünk kellene és az aktuális helyzetünk között. Az előadásban azt a problémát járjuk körül, hogy a technológiai lehetőségek hogyan segíthetnek kialakítani és működtetni egyéni tanulási utakat az osztályteremben.

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA

2025. május 9.
Nagyvárad

A valós idejű, minden diákra kiterjedő differenciálás meghaladja egy pedagógus lehetőségeit, és itt kellene szintet lépjen az oktatástechnológia. A mesterséges intelligencia nem a pedagógust fogja helyettesíteni, hanem kiterjeszti annak képességeit, ha jól használjuk a technológiát és ebbe az irányba összpontosítjuk az erőforrásokat. Az oktatásban használt MI megoldásoknak számos adatra szüksége van, ami számos etikai problémát is felvet, ami jól mutatja, hogy a gazdasági környezetben sikeres megoldások nehezen adaptálhatóak! Az előadás elsősorban a nevelésfilozófia irányából közelíti meg az egyéni tanulási utak problematikáját. Egyéni tanulási utaknak ebben a kontextusban azt nevezzük, ami képes adaptív jelleggel, egyénre szabott tanítási és tanulási környezetet biztosítani, ami lehetővé teszi az önszabályozáson és öntanuláson alapuló fejlesztést. Az előadás azt a kérdést járja körül, hogy ez a fajta személyre szabhatóság csak a mesterséges intelligencia használatával (lesz) lehetséges.

Kulcsszavak: tanulási utak, mesterséges intelligencia, oktatástechnológia

A hátrányos helyzet kompenzációs lehetőségei az egyetemi képzésben

Fucskó Mónika, Nyíregyházi Egyetem, Alkalmazott Humántudományok Intézet, Nyíregyháza

A hazai oktatási rendszerben egyre inkább előforduló jelenség, hogy a képzésben megjelenő gyermekek (már kora gyermekkortól) valamilyen hátránnyal kezdik a tanulmányaikat, amely akár komplex módon is megjelenhet egy-egy gyermek esetében. A hátrányos helyzet több dimenzió mentén is megtalálható akár a szocio-ökonómiai státuszt vesszük figyelembe, de megjelenhet egy – egy sajátos élethelyzetből fakadóan (családi viszony), valamint a gyermek fejlődési elmaradásából, vagy éppen fogyatékosságából adódóan is (Márton-Venter, 2009). Mindezen hátrányok beavatkozást igényelnek a felzárkózás esélyeinek megteremtése érdekében, lehetőség szerint már az első pillanattól kezdve. Oktatásszociológiai kutatások is jól bizonyítják, hogy a társadalmi egyenlőtlenségek keletkezésének egyik forrása a tudásbeli egyenlőtlenség, mely képes legitimálni a lemaradásokat, és ezáltal a hátrányokat (Liskó, Bodnárné, 2000., 2005) A hazai oktatási rendszert vizsgálva jól látható mindazon lehetőségek széles repertoárja, amellyel segítség nyújtható mindezen hátrányok kezeléséhez, kezdve a korai fejlesztésen keresztül, a felzárkóztató programokon át akár az egyénre szabott fejlesztésig. Fontos kérdés azonban, hogy milyen támogatási feltételek biztosítottak egy felnőtt személy számára a felsőoktatás keretein belül. A felnőtt személyek számára is szükséges biztosítani a lehetőségeket egy személyre szabott támogatási rendszerben való támogatáshoz. Előadásomban egy konkrét eset ismertetésével szeretnék rávilágítani, hogy egy többszörösen nehezített élethelyzetben lévő fiatal felnőtt is kaphat esélyt az önmegvalósításra a vágyainak beteljesítésére.

Kulcsszavak: hátránykompenzáció, felsőoktatás, egyéni támogatás, mentorálás

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA 2025. május 9. Nagyvárad

A sajátos nevelési igény fogalma és annak közpolitikai szabályozása Romániában

Gál Katalin, Partiumi Keresztény Egyetem, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, Nagyvárad
Pásztor Rita, Partiumi Keresztény Egyetem, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, Nagyvárad
Berce Andrea-Diana, Resq Consulting
Bernáth Krisztina, Emanuel Egyetem

Tanulmányunkban a sajátos nevelési igény (SNI) fogalmának integrációját vizsgáljuk Románia oktatási rendszerében, különös tekintettel a jogszabályi és oktatáspolitikai keretekre. Mindenekelőtt azt vizsgáltuk, hogy a jogalkotás mennyire eredményesen segíti elő az inkluzív oktatás megvalósulását az iskolákban, valamint milyen kihívásokkal szembesülnek az oktatási intézmények a gyakorlati alkalmazás tekintetében. A kutatás során először a legrelevánsabb oktatás-stratégiai dokumentumokat tekintettük át, hogy nyomon kövessük az SNI fogalom beágyazódását az oktatási folyamatot szabályozó dokumentumokban. Ezt követően egy Bihar megyében végzett kvantitatív vizsgálat eredményeit mutatjuk be, amely mintaként szolgálhat az SNI-politikák országos szintű végrehajtásának értékelésére. Az eredmények rámutatnak a törvényi előírások és a tényleges gyakorlat közötti különbségekre, és kiemelik az infrastruktúra, erőforrások és pedagógusképzés terén fennálló hiányosságokat. A tanulmány továbbá elemzi az inkluzív oktatást támogató legújabb nemzeti stratégiát, amely a társadalmi szemléletformálás révén ösztönözné az SNI-s tanulók befogadását. Emellett ajánlásokat fogalmaz meg a kormányzati szervek, iskolák és civil szervezetek együttműködésének erősítésére. A kutatás összegzi az SNI-integráció jelenlegi állapotát Romániában, és további vizsgálatok szükségességére hívja fel a figyelmet, különösen a reformok hosszú távú hatásai és fenntarthatósága kapcsán.

Kulcsszavak: sajátos nevelési igény, inkluzív oktatás, közoktatási rendszer, oktatáspolitikai

A Genezis pedagógiája és a művészet

Garai Péter, Szent Atanáz Hittudományi Főiskola, Nyíregyháza

A modern ember tele van kétségekkel. Rohanó világ veszi körbe, melyben egyre elhalványodnak az örök érvényű hitigazságok. Ilyen az élet és a család fundamentumát jelentő férfi és női identitás is. Az előadás az emberi élet kezdetét, a teremtés és a bűnbeesés időszakát, a biblikus történelem korai szakaszát igyekszik bemutatni az ember és az Isten, valamint a nemi különbözőségek vonatkozásában. Mindezeknek egy rendkívül erős tanító-nevelő üzenete is van. A prezentáció a teremtéstörténet pedagógiai tanulságait két irányból kívánja bemutatni. Egyfelől teoretikus metódussal keresi és értelmezi Isten szándékát a két teremtett ember egységéről, különbözőségéről, elválaszthatatlanságáról, közös bukásáról és büntetéséről. Másfelől empirikus módon igyekszik prezentálni a teológiai képzésben, a kispapok, a hitoktatók oktatásában megvalósuló gyakorlati elemeket, melyek a teremtéstörténet pedagógiai szempontú vizsgálatából erednek. Ezen gyakorlati elemek lényege az igazságosság, az időrendiség, a közösségtudat és a szeretet. Isten először ajándékoz és felruház tökéletes világgal,

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA 2025. május 9. Nagyvárad

teljességgel, harmóniával és egyértelmű törvénnyel. Az ember lázadása után következik a jogos büntetés, mely kollektív, súlyos, de mégis reménnyel bír, ezért szeretetteljes is. A leendő papok, segítő teológusok, hitoktatók képzése során alkalmazható ezen elv adaptációja, melynek lényege az ajándékozás és a meg nem szűnő szeretet hangsúlyozása a nevelő munka során. A büntetés, az elmarasztalás egyfajta végső következményként jelenik meg csupán, mely egyéni és közvetett módon a közösségre kiható következménnyel is bír. A téma bemutatása során a Biblia vonatkozó írásai együtt kerülnek vizsgálatra középkori művészek, főként Michelangelo alkotásainak elemzésével. A művészet segít láttatni és jobban elképzelni, megérteni Isten tanító szándékát a szépség, a bűn és a büntetés ábrázolásával egyaránt.

Kulcsszavak: teremtés, bűn, büntetés, kiűzetés, tanítás

Bihar megyei magyar óvodapedagógusok alternatív pedagógiákkal kapcsolatos attitűdvizsgálata

Habinyák Erzsébet, Partiumi Keresztény Egyetem, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, Nagyvárad

Napjainkban különösen fontos szerepet kap a variábilis, gyakorlatorientált óvodai nevelés. Annak érdekében, hogy az alternatív pedagógiai programok óvodai nevelésben betöltött helyét, szerepét és kiteljesedését feltárjam, kutatásom középpontjába az óvodapedagógusok véleményét állítottam. Céloom a Bihar megyei magyar óvodapedagógusok alternatív pedagógiákkal és alternatív módszerekkel kapcsolatos attitűdjének vizsgálata. Kutatási módszerként a kérdőíves lekérdezést alkalmaztam, amelyet statisztikai elemzéssel egészítettem ki. Ez a mindennapi élethelyzetekből, megfigyelésekből, szisztematikus elemzésekből kiindulva elvezetett a logikus következtetések megfogalmazásáig, mely szerint a Bihar megyei óvodapedagógusok közel fele jól ismeri és implementálja az alternatív pedagógiákból átemelt módszereket, eszközöket, jó gyakorlatokat. Célzott mintavételt alkalmaztam, a Bihar megyei magyar óvodapedagógusok 250 fős csoportjából 103-an működtek közre és töltötték ki a kérdőívet (N = 103) a 2022/23-as tanév második felében. A kérdőív 26 kérdést tartalmazott, amelyek tartalmilag három részre tagolható: az első kérdések a Bihar megyei óvodapedagógusok alapadatait és az óvodai csoportok összetételét méri, a közbeeső rész a pedagógusok és az alternatív pedagógiák kapcsolatát vizsgálja, míg az utolsó kérdések az alkalmazási hajlandóságot rögzíti. Következtetésként elmondható, hogy az alternatív pedagógiai módszerek, eszközök óvodai gyakorlatban való alkalmazása nagymértékben függ a szakképzés évei alatt elsajátított ismeretektől, a pedagógusok nyitottságától, az életkortól és a továbbképzéseken megismert tartalmaktól.

Kulcsszavak: óvodai nevelés, alternatív módszerek, jó gyakorlatok, óvodapedagógusok

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA

2025. május 9.
Nagyvárad

Aktív idősödés - az élethosszig tartó tanulás szerepe

Horvath Yvette, Partium Keresztény Egyetem, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, Nagyvárad

Elméleti előadásom középpontjában a demográfiai előregedés társadalmi és gazdasági következményeinek átfogó bemutatására áll, különös tekintettel a kelet-európai térség sajátosságaira. Az idősödés folyamata nem kizárólag biológiai változásként értelmezhető, hanem olyan társadalmi jelenséggé, amelyet gazdasági viszonyok, társadalmi normák, történeti sajátosságok és politikai intézményrendszerek is formálnak. Az idősödés folyamata során átalakulnak az egyének társadalmi szerepei, ebből adódóan megítélésük is változik, inaktivitásuk következménye lehet akár a társadalmi kirekesztés is. Ezen jelenséget tovább erősítik sztereotípiák hatása is, az idős személyekre a modern társadalomban segítségre szorulókként tekintenek, mely negatív kontextusba helyezi ezen társadalmi csoportot. Az idősök sérülékenysége kapcsán megfigyelhető az idősödéshez kötődő egyenlőtlenségek térbeli, gazdasági és társadalmi rétegződése. Az elméleti dolgozatom célja az idősökhöz köthető kihívások részletes bemutatása: egyéni és társadalmi szinten egyaránt. Egyéni szinten a legnagyobb kihívást az egészségi állapot romlása, az immobilizáció okozza, míg társadalmi szinten a függőségi arány növekedése és az ellátórendszer túlterhelése figyelhető meg. Dolgozatom során áttekintem az idősödéshez kapcsolódó fontosabb elméleteket, középpontba helyezve az egyre jobban hangsúlyozott és támogatott aktív idősödést. Az aktív idősödési index mentén vizsgálva az idősödést egyre nagyobb hangsúlyt kap az élethosszig tartó tanulás, mint a társadalmi integráció és életminőséget javító stratégia. A dolgozatom célja az idősödés komplexitásának, társadalmi beágyazottságának bemutatása.

Kulcsszavak: aktív idősödés, élethosszig tartó tanulás, egyenlőtlenség, szerep

A mentorok mentorálása – a szupervizorok szerepe a Tanítsunk Magyarorszáért programban

Hriczó Krisztián, Miskolci Egyetem, Matematikai Intézet, Miskolc

A Miskolci Egyetem 2018-ban kapcsolódott be a Tanítsunk Magyarorszáért mentori ösztöndíjprogramba. A programba önkéntes alapon belépő mentorok egy félév felkészítést követően válhatnak mentorrá, majd megkezdhetik hátrányos helyzetű általános iskolák 7. és 8. évfolyamos tanulóinak kortárs-mentorálását. A programhoz mind a nyolc karunkról folyamatosan csatlakoznak a hallgatók, ez a fajta sokszínűség az egyetemünkön a program egyik erőssége. Az aktív, mentorként tevékenykedő hallgatók munkáját a program gazdag eszköztárral segíti. Ezen eszköztár egyik legfontosabb eleme a mentorálást közvetlenül kísérő szupervízió. Előadásunkban a szupervízió megvalósításának intézményünkhez kötött jó gyakorlatát mutatjuk be. Kitérünk a szupervízió funkciójára, a szupervizorok kiválasztásának szempontjaira, arra, hogyan segíti a hallgatók támogatását, a program toborzási tevékenységét az, hogy a szupervizor-oktatók az egyetem különféle karairól kerülnek ki. Bemutatjuk a szupervízió működési rendjét és azt a széles tevékenységrepertoárt, ami a mentori munka támogatását jelenti. Érvelünk amellyel, hogy a hatékony mentorálás, a gyerekek támogatása csak úgy valósulhat meg sikeresen, ha

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA 2025. május 9. Nagyvárad

maga a mentor is hatékony támogatórendszerrel rendelkezik. Bemutatjuk hogyan járul hozzá a szupervízió a mentorálás sikeréhez és a mentor fejlődéséhez.

Kulcsszavak: szupervízió, mentorálás, Tanítsunk Magyarorszáért

Iskolaválasztással kapcsolatos dilemmák a XXI. századi görögkatolikus fenntartású általános iskolákba járó gyermekek szüleiben

Inántszy Pap Ágnes, Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola, Nyíregyháza

Szilágyi Barnabás, Debreceni Egyetem, Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar, Hajdúböszörmény

Magyarországon az egyházak által fenntartott oktatási rendszer több mint ezer éves múltra tekint vissza. Történetisége tekintetében az 1990-es év korszakváltást jelentett, mivel az 1948-ban államosított felekezeti oktatási rendszer új lehetőséget kapott azzal, hogy az egyházak önálló jogi személyként újra iskolafenntartóként jelenhettek meg a pluralizálódó magyar oktatási rendszerben. Az állami iskolák egyházi fenntartásba kerülése, finanszírozása, működtetése, eredményessége számos kérdést vet fel nemcsak az iskolaválasztókban, de a kutatókban is. Mint minden döntés, az iskolaválasztás is magában hordozhatja a helyes döntés meghozatalával kapcsolatos félelmeket. A kockázatokkal való kalkulálás az iskolaválasztás racionális döntési modelljében kap nagy hangsúlyt. Kutatásunk középpontjában görögkatolikus fenntartású általános iskolák állnak. Az iskolaválasztás körülményeit megvizsgálva azt tapasztaltuk, hogy az iskolát választó szülők 87,6%-ában nem fogalmazódott meg félelem azzal kapcsolatban, hogy az iskola egyházi fenntartású. Megvizsgáltuk azt, hogy melyik iskolatípusban a legnagyobb ez az arány. Azt tapasztaltuk, hogy a szegregátum környékén levő intézményekben a legalacsonyabb azok aránya (7,1%), akik megfogalmazták félelmüket azzal kapcsolatban, hogy az intézmény egyházi fenntartású, a püspöki székhelyeken levő intézményben pedig a legmagasabb (19,9%) ez az arány. A továbbiakban arra is választ kerestünk, hogy milyen típusú félelmek jelentek meg az iskolaválasztókban. Az eredmények alapján azt látjuk, hogy 44,8%-uk a túl sok templomi szertartástól fél, míg 7,5% azért aggódik, hogy a szülőknek is templomba kell járni.

Kulcsszavak: iskolaválasztás, felekezeti iskola, egyház

Online interjúzás javítóintézeti pedagógusok körében: módszertani kihívások és tapasztalatok

Izsák Hajnalka, Partiumi Keresztény Egyetem, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, Nagyvárad

A hagyományos személyes interjúktól a digitális megoldások felé való elmozdulás különösen a COVID-19 világjárvány idején vált hangsúlyossá, amikor az empirikus kutatások megvalósítása alternatív módszertani megközelítéseket igényelt (Csíkos, 2020). Bár az online interjúzás hatékonyan

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA

2025. május 9.
Nagyvárad

át tudja hidalni a földrajzi távolságokat és a logisztikai nehézségeket (James, Busher, 2016), bizonyos kutatási környezetek további kihívásokat jelentenek, amelyek megerősítik a digitális alkalmazkodás szükségességét. Ilyen zárt kutatási terep az offline körülmények között is nehezen megközelíthető javítóintézet, amely a világjárvány idején még inkább elzárttá vált. Az online interjúzás lehetővé tette a kutatás lebonyolítását ebben a zárt intézményi környezetben; emellett költséghatékony megoldást kínált, mivel csökkentette az utazási és logisztikai költségeket (Seitz, 2016). Mindezen előnyök ellenére az online interjúzás módszertani kihívásokat is felvet. Technikai problémák – például gyenge hangminőség, nem megfelelően működő mikrofon vagy kamera, valamint késleltetett hang- és képtovábbítás – nehezítik az interjúfolyamatot és adatvesztéshez vagy félreértelmezéshez vezethetnek (Sullivan, 2012). A prezentáció célja a Skype platformon keresztül, javítóintézeti pedagógusokkal készített online interjúk tapasztalatainak ismertetése, különös tekintettel a módszertani előnyökre és korlátokra. A kutatás eredményei megerősítik, hogy az online interjúzás hatékony és rugalmas módszertani eszközként szolgál, amely új távlatokat nyit a digitális korszak kvalitatív kutatásaiban.

Kulcsszavak: kvalitatív kutatás, online interjúzás, javítóintézeti pedagógusok, videókonferencia

Online zaklatás – felismerés, problémakezelés

Jalekné dr. Rózsavölgyi Katalin, GFE Egészség és Szociális Tudományi Kar, Gyula
Beke Szilvia, GFE Egészség és Szociális Tudományi Kar, Gyula
Herczeg Viktória, GFE Egészség és Szociális Tudományi Kar, Gyula

Az online zaklatás, a zaklatás azon formája, ahol az internetet vagy más telekommunikációs eszközt használnak ahhoz, hogy egyének, csoportok vagy szervezetek ellen zaklató jellegű cselekedeteket kövessenek el. Számos speciális tényező különbözteti meg az online zaklatást az offline zaklatási formáktól. Bár mindkét esetben többnyire van olyan mozzanat, ami a valóságból indul ki, mégis online zaklatás esetében a világhálón nincs egyetlen perc szünet sem, nincsenek fizikai vagy földrajzi határok, valamint a destruktív folyamatok sokáig rejtve maradhatnak. Ugyanakkor az online zaklatás ellen nem jelenthet megoldást, ha kivonjuk magunkat az online világból, hisz az számos előnyt hordoz. A prevenció és kezelés során ezért sokkal inkább a tudatosításra, a felelősségteljes internethasználatra kell helyezzük a hangsúlyt, azonosítva az esetleges veszélyforrásokat és rizikótényezőket. Kiemelt figyelmet kell fordítanunk a problémás internethasználókra, ahol sok esetben már addiktív használat is azonosítható. Ez a populáció kényszeresen és kontrollvesztetten internetezik, a használat csökkentésére saját elhatározásukból nem képesek, így a zaklatással szembeni kitettségük magas. Egy 2012-es felmérés eredményei alapján az európai országok közül Románia bizonyult erősen veszélyeztetettnak, ahol is a fiatalok 37,3%-a esett online zaklatás áldozatául az elmúlt egy évben, szemben a 12%-os európai átlaggal. 2023-as magyarországi statisztikák alapján elmondható, hogy a 11 és 17 éves korosztályban minden ötödik gyermeket ért már online zaklatás. Előadásunk célja, hogy a szakirodalmi és statisztikai adatok mentén felhívja a figyelmet az online zaklatás jelenségére, segítséget nyújtson a felismeréshez és kezeléshez.

Kulcsszavak: online zaklatás, prevenció, problémakezelés

Stratégia, együttműködés, kreativitás. Társasjátékok a kompetencia- és közösségfejlesztés szolgálatában a felsőoktatásban

Juhász Orchidea Marianna, Miskolci Egyetem, Miskolc

Az előadás azt járja körül, hogyan támogathatják a társasjátékok a felsőoktatásban tanuló hallgatók kulcskompetenciáinak és közösségi kapcsolódásainak fejlődését – mind tanórai, mind szabadidős keretek között. A mai felsőoktatásban és a munkaerőpiacon egyre nagyobb szerepet kapnak az olyan készségek, mint az együttműködés, a kreatív problémamegoldás, a kommunikáció vagy az adaptivitás. Ezek fejlesztésére a társasjátékos módszerek kiváló direkt és indirekt lehetőségeket kínálnak. A társasjátékok strukturált, de mégis játékos helyzetekben teszik lehetővé a döntéshozatal, az érvelés, a stratégiai gondolkodás és a kooperáció gyakorlását. Az előadás különös hangsúlyt fektet a Miskolci Egyetem Közösségi Szolgálati Irodájának társasjátékos programjaira, amelyek heti rendszerességgel biztosítanak szabadidős játékkalkalmakat a hallgatóknak. Ezek a klubok nemcsak a kikapcsolódást és a stresszcsökkentést szolgálják, hanem aktívan hozzájárulnak a kulcskompetenciák és a soft skilllek fejlődéséhez is. Az előadás bemutatja a használt játékok kiválasztásának szempontjait, valamint azt is, hogyan lehet a társasjátékokkal való indirekt fejlesztést tudatosan beépíteni az egyetemi életbe. A bemutatott jó gyakorlatok inspirációt jelenthetnek más felsőoktatási intézmények számára is ahhoz, hogy a társasjátékozást ne pusztán szabadidős tevékenységként, hanem értékes pedagógiai és közösségfejlesztő eszközként ismerjék fel és építsék be saját gyakorlatukba.

Kulcsszavak: felsőoktatás, kulcskompetenciák, közösségfejlesztés, társasjátékok, informális tanulás

Szülői döntések a zenei nevelés mellett: motivációk és befolyásoló háttértényezők

Kelemen Henrietta, Partiumi Keresztény Egyetem, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, Nagyvárad; Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Debrecen

A szülők kulcsfontosságúak a gyermek folyamatos sikere szempontjából az oktatás minden területén, és ez kiváltképp igaz a zenére, egy olyan tantárgyra, amely különösen magas követelményeket támaszt (McPherson és Zimmerman, 2002). A zenei nevelés és szülői bevonódás vizsgálatakor fontos figyelembe venni a szülők zeneoktatással kapcsolatos megítélését, véleményeit. Kutatásunk során romániai magyar tannyelvű zeneiskolában tanuló gyermekek szüleit kérdeztünk zeneoktatás különböző aspektusairól, beleértve a zeneoktatás megítélését, a zenetanulás szülői motivációt, valamint a szülői bevonódás jellemzőit. Jelen dolgozatban arra kerestünk választ, hogy mi motiválta a szülőket abban, hogy gyermekük zeneiskolában tanuljon, valamint milyen háttértényezők befolyásolták döntésüket. Az adatfelvétel 2024 áprilisa és 2025 áprilisa között zajlott, ezáltal 128 szülő töltötte ki kérdőívünket online formában. Az eredmények elemzése során a leíróstatistika mellett a változók közötti különbségek feltárására független mintás t-próbát és egytényezős varianciaanalízist (ANOVA) végeztünk. Eredményeink azt mutatják, hogy a szülőket főként a

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA

2025. május 9.
Nagyvárad

gyermekközpontú motiváció vezérelte a zeneoktatás irányába, amire hatással van a szülők iskolai végzettsége, a családban élő gyermekek száma és a zeneoktatás megkezdésének időpontja. Az eredmények alapján a zenei nevelés szülői támogatásának hátterében elsősorban a tudatos fejlesztési célok, a zene családi életben betöltött szerepe, valamint a szülői értékrendek és erőforrások állnak.

Kulcsszavak: zeneoktatás, szülői bevonódás, motiváció, szülői döntések

A partiumi és a magyarországi magyar fiatalok médiatudatossága – a Média Detektív Fiataloknak program kutatási eredményei

Kenyeres Attila Zoltán, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Neveléstudományi Intézet, Eger

Az utóbbi években a médiakörnyezet drasztikus átalakulásának lehettünk tanúi. A hagyományos médiumok háttérbe szorulásával az internet-alapú újmédia került előtérbe, benne a közösségi média platformokkal. Mindez gyökeresen átalakította az információáramlást, megkerülve a korábban a hagyományos médiában létező úgynevezett „kapuőröket”, akik megszürték a nyilvánosság elé kerülő információkat. Ennek következtében az interneten és fokozottan a közösségi médiában bárki ellenőrizetlenül terjeszthet szinte bármit, kifejezetten álhíreket is. A megtévesztő tartalmak másik csoportját jelentik az adathalász csalások, hamis nyereményjátékok és befektetési csalások, amelyeknek telefonos változatai is léteznek. A Mesterséges Intelligencia megjelenése újabb szintlépést eredményezett a megtévesztő tartalmak előállításában. Ennek egyik eredménye az úgynevezett deepfake videók elterjedése. Ebben a környezetben kritikus fontosságú az egyén médiaműveltsége, amely birtokában képes lehet beazonosítani a csalárd tartalmakat. A Média Detektív Fiataloknak program 2023 és 2024 során 1867 magyarországi, romániai és szlovákiai 11-25 év közötti magyar fiatal álhírekkel, adathalász csalásokkal és hamis nyereményjátékokkal kapcsolatos médiatudatosságát mértük fel egy 20 kérdéses online álhír-kvíz segítségével. A konferenciaelőadásban ennek főbb eredményeit ismertetjük. Ezek alapján elmondható, hogy a három vizsgált ország közül a romániai magyar fiatalok érték el a legkisebb pontszámot mindhárom vizsgált csalási kategóriában. Ezt okozhatják esetlegesen a médiatudatosságukban rejlő hiányosságok, ugyanakkor a kérdőív torzításai is szerepet játszhatnak. A lehetséges okokat is megvitálgatjuk az előadásban.

Kulcsszavak: médiatudatosság, médiaműveltség, álhírek, diákok, Partium

A szervezeti mentálhigiéné felsőoktatási lehetőségei

Körei László, Nyíregyházi Egyetem, Történettudományi és Filozófia Intézet, Nyíregyháza

A magyar felsőoktatás jelenkori vizsgálata során szervezeti szinten nem lehet megkerülni az ott zajló lelki jelenségek szakmai szempontú monitorozását. Vizsgálataim során holisztikus megközelítésben tárgyalom a hallgatói jóllét kibontakozásának egyetemi kereteit. Az alkalmazott kvalitatív technikák

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA

2025. május 9.
Nagyvárad

(résztevő megfigyelésen alapuló esetek bemutatása, anonim egyéni mentálhigiénés hallgatói konzultációk tapasztalatai, tréningcsoport elemzése stb.) a téma tudományos interpretációjához hozzátartozik a pozitív szemléletű, modern mentálhigiénés paradigmán alapuló jelenségek komplex megközelítése a felsőoktatásban. Így például az érzelmi intelligencia fejlesztésének területei a hallgatók körében, továbbá a reziliencia és a társas mobilizálás lehetőségei. Az előadás külön kitér a 2021-2025-ös időszakra, amelyben a Nyíregyházi Egyetem újonnan létrehozott Mentálhigiénés és Esélyegyenlőségi Központ a hallgatói mentálhigiénés szolgáltatások komplex fejlesztése révén inkluzív szemléletű support tevékenységet végez. Mindezek kontextusában a teoretikus és praktikus megközelítések további lehetőségei, a jó gyakorlatok és innovatív modellek prezentációja is szerves részét képezik az előadásnak, amely konklúziójában az áll, hogy az alkalmazott lelki egészségvédelmi folyamatok, technikák hogyan képesek a lehető legoptimálisabban elősegíteni az egyetemi polgárság, s a hallgatók mentális állóképességének fejlesztését, s a versenyhelyzetben is eredményesen megteremtve a humán interakciók széles spektrumának lehetőségeit a felsőoktatás mikrovilágában, valamint külső és belső szférájában egyaránt.

Kulcsszavak: szervezeti mentálhigiéné, egyetemi jóllét, lelki egészség konzultációk

Felsőoktatás-pedagógiai javaslatok a statisztika oktatásában

Kovács Szilvia, Dunaújvárosi Egyetem, Társadalomtudományi Intézet, Dunaújváros

A statisztika oktatásában, felsőoktatás-pedagógiai megközelítés alapján, több különböző módszer és eszköz alkalmazható, hogy a hallgatók jobban megértsék a statisztikai elveket és alkalmazásokat. A tematikus előadás a Dunaújvárosi Egyetem BA szinten oktatott Általános és gazdasági statisztika kurzus módszertani kísérleteit és tapasztalatait összegzi a 2018–2024 tanévek időszakából. Íme néhány javasolt módszer és jelentősége: Az önálló kutatás és projektmunka növeli a hallgatók függetlenségét, kutatási készségeit és az adatkezelés gyakorlati tapasztalatát. A problémalapú tanulás a tanulók kritikai gondolkodásának fejlesztésére összpontosít, és segíti őket abban, hogy az elméleti tudást gyakorlati kontextusban alkalmazzák. A peer értékelés segít abban is, hogy a hallgatók mások elemzéseit kritikus szemmel vizsgálják, és jobban megértsék a statisztikai elemzési technikákat. A kooperatív tanulás elősegíti a tudás elmélyítését és a csapatmunkára való felkészítést. A számítógépes szoftverek és eszközök segítenek a hallgatóknak jobban megérteni az adatfeldolgozást, az eredmények értelmezését és a statisztikai elemzések alapjait.

Kulcsszavak: statisztikaoktatás, felsőoktatás-pedagógiai innovációk, jó gyakorlatok, képzésfejlesztés, tananyagfejlesztés

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA

2025. május 9.
Nagyvárad

Az iskolák és óvodák megszűnésének társadalmi és pedagógiai hatásai Hegyközpályi községben

Krasznai Tünde, 16-os számú Általános Iskola, Nagyvárad

Jelen kutatás középpontjában a Hegyközpályi községhez tartozó településeken – különösen Hegyközsárdobágyon és Hegyközújlakon – az iskolák és óvodák bezárásának társadalmi és pedagógiai következményei állnak. A vidéki oktatási intézmények szerepe túlmutat az oktatáson: ezek a közösségi élet meghatározó színterei, a kulturális és identitásbeli értékek továbbadásának kulcsfontosságú pontjai. A kutatás célja feltárni, hogyan látják az érintettek – diákok, szülők, pedagógusok, helyi vezetők – az iskolabezárások okait, és milyen hatásokat érzékelnek a közösség szintjén. A kutatás vegyes módszertant alkalmaz: félig strukturált interjúk készülnek a közösség különböző szereplőivel, dokumentumelemzés történik korábbi tanulmányokról, önkormányzati iratokról, oktatási statisztikákról, valamint esettanulmányok segítségével kerülnek bemutatásra a helyi sajátosságok. A vizsgálat különös figyelmet fordít a kisebbségi magyar közösségek oktatási lehetőségeire és az iskolabezárások identitásmegőrzésre gyakorolt hatásaira. A kutatás célja nemcsak a múlt és jelen helyzetének leírása, hanem javaslatok megfogalmazása is a helyi és országos oktatáspolitikai döntéshozók számára, annak érdekében, hogy a vidéki oktatási intézmények szerepe újra megerősödjön, és hozzájáruljon a közösségek fennmaradásához.

Kulcsszavak: iskolabezárás, vidéki oktatás, kisebbségi oktatás, társadalmi hatások, identitásmegőrzés

Egyetemi hallgatók akadémiai motivációja, önértékelése és tanulmányi előmenetele

Lakatos Csilla, Miskolci Egyetem, Egészségtudományi Kar, Miskolc

Kis-Tóth Emőke, Miskolci Egyetem, Egészségtudományi Kar, Miskolc

Rucska Andrea, Miskolci Egyetem, Egészségtudományi Kar, Miskolc

Az egyetemisták tanulmányi teljesítményét és tanulási motivációját számos tényező befolyásolja, beleértve a személyes célokat, a tanulmányi környezetet, a tanárok és kortársak támogatását. A belső motivációval rendelkező hallgatókat elsősorban az új ismeretek megszerzése és a személyes fejlődés igénye hajtja, a külső motiváció inkább a mérhető teljesítményhez és karrierlehetőséghez kapcsolódik. Belső motivációval rendelkező hallgatók általában jobb teljesítményt nyújtanak és hosszabb távon sikeresebbek, mint külső motivációval rendelkezők. Ugyanakkor a túlzott stressz negatívan befolyásolhatja a teljesítményt és csökkentheti a motivációt. A hatékony tanulási szokások kialakítása, a támogató közeg és a belső motiváció elősegítése kulcsfontosságú az akadémiai siker elérésében. Előadásunk alapját képező kutatásunk célkitűzése egyetemi hallgatók tanulási motivációja, önértékelése és tanulmányi előrehaladásuk közötti összefüggések feltárása, illetve a tanulmányi előmenetelt befolyásoló pszichoszociális és egyéb kockázati tényezők azonosítása. A szociodemográfiai kérdések mellett az Akadémiai Motivációs Kérdőívet és a Rosenberg Önértékelés

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA

2025. május 9.
Nagyvárad

Skálát használtuk. Az online adatfelvétel a Miskolci Egyetem hallgatói körében történt. Az adatfelvételben 317, nappali munkarendű képzésében tanuló hallgató vett részt, átlagéletkoruk 21,1 ($\pm 3,03$) év. A hallgatók önértékelése jó ($x=28,1$), motivációs átlaguk magas (148). Vizsgálatunkban szignifikáns összefüggést ($p<0,014$) találtunk az önértékelés és a tanulási motiváció között. Az eredmények felhívják a figyelmet a hallgatói lemorzsolódás komplex problémájára, illetve az oktatási intézmények szerepére a korai felismerésben és támogatásban.

Kulcsszavak: egyetemi hallgatók, akadémiai motiváció, önértékelés

Kísérletek óvodásoknak és kisiskolásoknak

Mándy Tihamér, Nyíregyházi Egyetem, Óvó- és Tanítóképző Intézet, Nyíregyháza

A gyermekek már óvodáskorban felfigyelnek a természetben lejátszódó fizikai, kémiai, biológiai jelenségekre. Az óvodapedagógusok és a tanítók feladata ezen a téren szakszerűen és a gyermekek számára érthetően elmagyarázni a megfigyelt eseményeket, kielégítő válaszokat adni a felmerülő kérdésekre. Jelen tanulmányban néhány hétköznapi természettudományos jelenséget és fogalmat vizsgálunk meg a pedagógus, illetve a gyermek szemszögéből. A fő cél: bemutatni, hogyan lehet a gyermekek számára érthetően és főleg érdekesen prezentálni a jelenségeket kísérleti úton. Az elméleti háttér feltárása mellett az előadás során bemutatásra kerülnek olyan egyszerű kísérletek, amelyek a gyermekek számára látványossá és érthetővé teszik a vizsgált fogalmakat, jelenségeket. Fontos szempont, hogy a bemutatott kísérletek egyszerű hétköznapi eszközökkel legyenek megvalósíthatók. Továbbá ne igényeljenek szakszerű felkészültséget, kísérletezési tapasztalatot. A kísérletek kiválasztásánál elsődleges helyen szerepelt a hatásosságuk. Ezzel felkelthető a gyermekek kíváncsisága és érdeklődése a természetben lejátszódó folyamatok megismerése iránt.

Kulcsszavak: természeti jelenség, fizikai fogalom, megfigyelés, kísérlet

A halmozottan hátrányos helyzet alakulása és következményei a Sarkadi kistérség példáján keresztül

*Mokán Mária, Pécsi Tudományegyetem ETK Egészségtudományi Doktori Iskola, Pécs
Beke Szilvia, Gál Ferenc Egyetem Egészség- és Szociális Tudományi Kar, Gyula*

2013 és 2024 között a Sarkadi kistérségben jelentős változások figyelhetők meg a hátrányos helyzetű (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek arányát és iskolai eloszlását illetően. Bár a statisztikai adatok csökkenést mutatnak, ez nem feltétlenül a hátrányos helyzet enyhülését tükrözi, hiszen a besorolási kritériumok szigorítása és a térség népességének csökkenése, gyermekek számának alakulása is torzíthatja a hivatalos adatokat. Kutatásunk célja a Sarkadi Általános Iskola két tagintézményének összehasonlítása. Az egyik intézményben a tanulók többsége hátrányos helyzetű,

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA

2025. május 9.
Nagyvárad

míg a másikban jóval kevesebb számban vannak jelen, ennek következtében megfigyelhető egyfajta szegregáció is. Az elemzés során vizsgáljuk a tanulói létszámot, a HH és HHH diákok arányát, a sajátos nevelési igényű (SNI) tanulók jelenlétét, a tanulmányi eredményeket, valamint a lemorzsolódás, évismétlés, hiányzások és fegyelmi problémák alakulását. Emellett kitérünk a továbbtanulási jellemzőkre és ennek a szociális háttérrel való összefüggéseire. Figyelmet fordítunk a családi háttérre is: hány gyermek nevelkedik saját szülőknél, nagyszülőknél vagy más gondviselőnél. Ez a tényező jelentős hatással lehet a tanulmányi eredményekre és a gyermekek pszichés jóllétére. A feltérképezést követően jövőbeli kutatásunkban a Boldogságóra Program, mint intervenció kerül bevezetésre, amely a reziliencia erősítését, a szorongás csökkentését és az önértékelés növelését célozza, mindezzel célunk, hogy az iskolák közötti különbségek csökkenjenek, a tanulók teljesítménye és mentális ellenállóképessége javuljon, illetve a lemorzsolódás pozitív irányba változzon.

Kulcsszavak: hátrányos helyzet, iskolai szegregáció, tanulmányi eredmények, szociális háttér, mentális egészség

Digitalizáció és nevelés: A Waldorf-pedagógia válasza a digitális kor kihívásaira

Molnár Orsolya, Debreceni Egyetem, Humán Tudományok Doktori Iskola, Debrecen

A digitális eszközök elterjedése számos kérdést vet fel az egyének, családok és az oktatás életében betöltött szerepükkel kapcsolatban. A mindennapjaink szerves részévé vált eszközhasználat kapcsán kutatásomban a Waldorf-pedagógiát választó családok digitális szokásait vizsgáltam. Arra kerestem a választ, hogy az alternatív pedagógia miként szabályozza a képernyőhasználatot, és van-e eltérés ezen gyermekek szokásai és a nemzetközi trendek között. A kutatás alapját strukturált mélyinterjúk adták, amelyeket olyan édesanyákkal készítettem, akik a Waldorf-iskolát választották gyermekeik számára egy erdélyi városi településen. Az interjúk öt fő témakör köré szerveződtek: az alternatív oktatás választásának indokai és ezek kapcsolata a digitális eszközhasználattal; a család digitális eszközhasználati szokásai; a képernyő előtt töltött idő mennyisége; a szabályozási formák; valamint a családon belüli ellenőrzési és büntetési módszerek. Az összegyűjtött adatokat narratív szövegelemzés és diskurzuselemzés módszerével elemeztem. Az elemzés négy dimenzióra fókuszált: az alternatív oktatás és digitális eszközök közötti összefüggések; a családi dinamika a digitális eszközök tükrében; a szabályozási formák és szülői nevelési stílusok megjelenése; valamint a szülők szabályozási stratégiái. A kutatás során különös figyelmet fordítottam arra, hogy a Waldorf-pedagógia milyen módon viszonyul a digitális eszközökhöz, és ezek használatát miként integrálja az oktatási folyamatba. A tervezett bemutatóban a Waldorf-pedagógia és az IKT eszközök közötti kapcsolódási pontokra helyeztem a hangsúlyt, bemutatva azok gyakorlati megnyilvánulásait.

Kulcsszavak: digitális eszköz, digitális szokások, nevelés, alternatív oktatás, képernyőidő

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA

2025. május 9.
Nagyvárad

Az iskolai segítő szakemberek szerepe a mentális egészség fejlesztésében és a tanulói jóllét támogatásában

Nagy Alexa, Debreceni Egyetem, Debrecen

Szőőr-Fülöp Luca, Debreceni Egyetem, Debrecen

Az előadás célja az iskolai segítő szakemberek – pszichológusok, szociális munkások, iskolai tanácsadók és speciális nevelési igényű pedagógusok – szerepének vizsgálata a mentális egészség fejlesztésében és a tanulói jóllét támogatásában. A szakirodalmi áttekintés fókuszában az oktatási intézményekben megvalósuló prevenciós és intervenciós programok hatékonysága áll, különös tekintettel a hátrányos helyzetű fiatalok támogatási lehetőségeire. A kutatások rámutatnak, hogy az iskolai környezet kulcsszerepet játszik a pszichoszociális problémák korai felismerésében és a célzott beavatkozások megvalósításában. Az interdiszciplináris együttműködésben megvalósuló programok, valamint a szociális és érzelmi tanulást fejlesztő beavatkozások bizonyítottan hozzájárulnak a tanulók rezilienciájának növeléséhez, a szorongás és depresszió csökkentéséhez, illetve a proszociális viselkedés erősítéséhez. A vizsgálat eredményei alátámasztják, hogy az iskolai segítő szakemberek összehangolt munkája nélkülözhetetlen a tanulói jóllét és mentális egészség védelmében, különösen a társadalmilag sérülékeny csoportok esetében.

Kulcsszavak: mentális egészség, iskolai segítők, jóllét, prevenció, hátrányos helyzetű fiatalok

Hol vannak a női alkotók?

Nagy Barbara, ELTE - Neveléstudományi Doktori Iskola, Budapest

A vizuális művészetek beemelése a közoktatásba számos lehetőséget tartogat szinte bármelyik hagyományos tantárgy számára. A talán kézenfekvőbb történelem, irodalom és ének-zene órák mellett a kronológiai szemléletet nélkülöző tantárgyak fogalmainak megértésében és az ismeretek elmélyítésében segíthetnek olyan tantárgyak esetében is, mint a matematika, a biológia vagy az etika. Mivel a törzsanyaghoz a tanár szabadon választja a képzőművészeti alkotást, így teljesen a mi felelősségünk, milyen művet választunk. Miért alakult úgy, hogy az iskolában tanított és a múzeumokban látható műtárgyak túlnyomó többségét férfiak alkották? Megváltoztatható-e ez a trend? Léteznek-e női alkotók, akiknek munkáinak üzenete lehet az iskolások számára? A válasz sejthető, de a titok a különleges, és gyakran teljesen ismeretlen női alkotók munkásságában rejlik. Az elemzés középpontjában olyan női alkotók állnak, akiknek a tevékenységét a századforduló művészeti, valamint nevelési reformmozgalmi jelentős mértékben befolyásolták. A dualizmus kori Magyarországon a korszak állandó problémája volt a rajztanítás hiánya az elemi és a középfokú oktatásban. A megoldására több reformjavaslat is született, amelyek a művészeti nevelés interdiszciplináris jellege és komplex nevelő hatása mellett hangsúlyozzák a művészeti nevelés jellemformáló és esztétikai ízlést alakító szerepét. A témára reflektáló művészek közül az elemzés középpontjában Lesznai Anna, Undi Mária, valamint a Gödöllői Művésztelep alkotóinak koncepciói állnak. A deduktív, kvalitatív paradigmát követő kutatás primer források feldolgozásával, az összehasonlító tartalomelemzés alkalmazásával vizsgálja a fenti kérdéseket. Elsődleges forrásként a Petőfi Irodalmi Múzeum kéziratosa, Lesznai Annához kötődő anyagát, valamint a

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA 2025. május 9. Nagyvárad

Székesfővárosi Iparrajziskola és a Mintarajztanoda tanterveit elemzem. A primer, valamint a másodlagos forrásokat képező szakirodalom feldolgozása során főbb elemzési szempontom: a női alkotók pedagógiai munkássága és művészeti alkotó tevékenységének sajátosságai a korszakban és ezek tanulsága a jelen oktatási-nevelési gyakorlat számára.

Kulcsszavak: női alkotók, társadalmi egyenlőség, művészettörténet, művészet

A tanulási nehézséggel és speciális tanulási zavarokkal diagnosztizált tanulók helyzete Bihar megyében 2017-2020 között

Orbán Rita, Lorántffy Zsuzsanna Református Gimnázium, Nagyvárad

2017-ben jelent meg hazánkban az Oktatási Minisztérium 3124-es számú Rendelete, mely tartalmazza a speciális tanulási zavarokkal küzdő tanulókra vonatkozó módszertant. Mivel a tanulási nehézséggel vagy speciális tanulási zavarokkal küzdő iskolások számát illetően nem állnak rendelkezésre pontos adatok országos vagy helyi szinten, ezért egyik korábbi kutatásom célja az volt, hogy feltérképezsem a Bihar megyében a tanulási nehézséggel vagy valamilyen speciális tanulási zavarral diagnosztizált tanulók számát, valamint olyan információkat, melyek a felmért tanulóknak az iskolai és szakmai orientációs bizonylatán (r. Certificat de orientare școlară și profesională) szerepelnek. 2021. május-június között a Bihar Megyei Nevelési Tanácsadó és Erőforrás Központban (r. CJRAE Bihor) dokumentumelemzést végeztem, ezáltal megvizsgáltam 3.305 kibocsájtott bizonylatot, a 3124-es számú Rendelet megjelenésétől kezdve, vagyis 2017-től a 2020-as évvel bezárólag. Végül 163 tanuló bizonylatán szerepelt diagnózisként tanulási nehézség vagy valamilyen speciális tanulási zavar, így a továbbiakban ezeknek az eseteknek az adatait elemeztem és rendszereztem különböző szempontok szerint. A kapott eredmények hiánypótló értékkel rendelkeznek, mivel új, releváns adatokat mutatnak be az vizsgált időszakból, Bihar megyére vonatkozóan, így hozzájárulnak a vizsgált területek pontosabb megismeréséhez és bővítéséhez. Ugyanakkor egyes adatok rámutatnak az oktatási rendszer bizonyos hiányosságaira, melyeket a jövőben érdemes felülvizsgálni és kijavítani annak érdekében, hogy a rendelkezésre álló oktatási- és szociálpolitikák betölthessék az előírásoknak megfelelő szerepüket.

Kulcsszavak: tanulási nehézségek, speciális tanulási zavarok, esélyegyenlőség, inklúzió

A misztériumjátékok helye Dienes Valéria életművében

Ozsváth Judit, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézet, Kolozsvár

Dienes Valéria, az első magyar nő, aki filozófiából doktori fokozatot szerzett, főként a mozdulatművészet (orkesztika) terén kifejtett tevékenysége által ismert. Már önmagában az is érdekes, hogy a matematikát, fizikát, filozófiát és zenét magas szinten művelő tudós nem a szellem világában kívánt tevékenykedni, hanem az egész testet „kérő” mozdulatot állította munkássága

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA 2025. május 9. Nagyvárad

középpontjába, de hogy korábbi materialista szemléletét hátrahagyva teljesen a metafizikai megismerés és e kettő összekapcsolásával a misztériumjátékok írása, mozdulatművészeti elemekkel való megjelenítése felé fordult, igazán rendkívülinek számít. Az előadás gyorsfénypépet készít a dienesi életútról, ennek keretében főként az említett szemléletváltás előmozdítóival (Henri Bergson intuitív megismeréssel kapcsolatos tanításával, saját megtérésével és a Prohászka Ottokár katolikus püspökkel való szellemi-lelki párbeszédével, a Duncan-testvérek görög tornaművészetével, ill. annak továbbgondolásával) foglalkozik, majd az isteni misztériumban való elmélyülést célzó, általa írt misztériumjátékokat ismerteti és elemzi. A szöveg és az annak alapjául szolgáló sajátos dienesi misztika vizsgálata mellett kitér a zenei, a mozgásos és a koreográfiai elemekre, valamint a bemutatók ismertetésére is. A tanulmány ezek által keresi meg a misztériumjátékok helyét Dienes Valéria izgalmas életművében. A nem ritkán több száz szereplős misztériumdrámák feltárása magyar neveléstörténeti szempontból is fontos, de a jelenlegi valláspedagógiai és -didaktikai képzésben is hasznosulhat. Az előadás elsődlegesen az Országos Széchényi Könyvtár Kézirattárában őrzött Dienes Valéria-hagyatékban található forrásdokumentumokra alapoz.

Kulcsszavak: Dienes Valéria, misztika, misztériumjáték

Domokos Pál Péter népi értékeket mentő, identitást erősítő pedagógiai tevékenysége

Ozsváth Judit, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézet, Kolozsvár

A főként a „csángók apostolaként” ismert Domokos Pál Péter a két világháború között rendkívül értékes nevelői tevékenységet is kifejtett. Azon túl, hogy tanítóskodott, majd matematikát, fizikát és zenét tanított, kántori szolgálatot látott el, kórusokat vezetett, kórustalálkozókat, kórusversenyeket is szervezett, a népviselet hordására ösztönözte a székelyeket. Ebben ő járt elől jó példával. Ünnepek és vasárnapokon népviseletbe öltözött, népművészeti kiállításokat és ún. „szöttesbálokat” szervezett. Meghatározó szerepet játszott az Ezer Székely Leány Napja program életbe hívásánál és meggyökereztetésénél is. Bár a nemzeti identitás erősítése szempontjából Domokos Pál Péter igen értékes tevékenységeket végzett, a számára megélhetést jelentő iskolai állása folyamatosan veszélyben volt, hiszen a Magyarországon szerzett tanári oklevelét hazájában nem akarták elismerni. Püspöki közbenjárással is csak három évig tudta fenntartani katedráját. Valójában talán az ő szerteágazó, a népi kultúrát éltető tevékenysége szúrta leginkább a hatóságok szemét. (Épp a katedrától való megfosztása idején indult el a moldvai csángók felé, akiknek körében értékes kutatást végzett.) Az elméleti kutatásra alapozó előadás Domokos Pál Péter iskolai és iskolán kívüli tevékenységét veszi górcső alá, rávilágítva a komoly munka elé gördített akadályokra, megpróbáltatásokra is. A kutatás a Domokos Pál Péter lánya, Mária birtokában lévő hagyatéki iratanyagra alapoz, de felhasznál egyéb levéltári és könyvtári forrásokat is. A tanulmány adalékokat szolgáltat a két világháború közötti erdélyi magyar neveléstörténethez.

Kulcsszavak: népviselet, néphagyomány, pedagógus, Domokos Pál Péter

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA 2025. május 9. Nagyvárad

A roma diákok oktatása a konstruktivista pedagógia tükrében

Pălcuț-Bereczki Andrea-Brigitta, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Eger

A romák oktatási helyzete világszerte számos problémával küzd, amelyek hátrányos helyzetű társadalmi csoportként való marginalizálódásukhoz vezetnek. Az Európai Bizottság 2020-as adatai szerint az oktatás terén továbbra is jelentős különbségek vannak a romák és nem romák között az EU-ban, és a roma diákok gyakran alacsonyabb teljesítményt nyújtanak (European Commission, 2020). Kiemelkedő okként határozták meg azt, hogy a roma gyermekek a szegénység és az alacsony szociális státusz miatt gyakran nem rendelkeznek megfelelő otthoni tanulási környezettel. Az oktatási intézmények gyakran nem alkalmazkodnak a roma kultúrához, és a tanárok előítéletesek lehetnek. A roma diákok oktatásában a konstruktivista pedagógiai nézetek gyakorlati alkalmazása segíthet abban, hogy az iskolai közeg inkluzívabbá váljon. Nahalka István (1997) szerint a konstruktivista pedagógia korszerű és tudományosan megalapozott válasz a mai világ oktatási kihívásaira. Ugyanakkor azt is leszögezi, hogy elmélet gyakorlati megvalósítása nem egyszerű: újfajta tanári szerepet, tanulásszervezési módszereket és az oktatási rendszer átalakítását igényli. A Hatékony oktatás, mint átgondoltan alkalmazott konstruktivizmus, és egy jó gyakorlat bemutatása című tanulmányban már olvashatunk konstruktivista szemlélettel egyeztethető tanítási módszerről, az állványozás módszeréről (Franyó, 2020). Mindemellett egyre több kutató foglalkozik a konstruktív paradigmák gyakorlati lehetőségeivel. A tanulmányom fő célja, hogy a szemlélet olyan alkalmazhatósági és hatékonysági lehetőségeit tárja föl, melyek segíthetik a pedagógusokat a roma diákok oktatásában.

Kulcsszavak: konstruktivista szemlélet, alkalmazhatóság, roma diákok, módszer, hatékonyság

A magyar óvodai Alapprogram módosítása szakmai fogadtatása

Pálfi Sándor, Debreceni Egyetem, Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar, Hajdúböszörmény

A magyar óvodai Alapprogram 1996-os bevezetése óta a gyermekközpontú kora gyermekkori nevelés elterjesztését, annak sokszínű gyakorlatának bevezetését tűzte ki célul, tanulva a kádári óvodai nevelés oktatási és kollektivizálási tapasztalataiból. Azóta több alkalommal (2004, 2009, 2010, 2012, 2018) is módosították, finomították, de alapvetően az eredeti koncepción nem változtattak. A 2025-ös módosítás előzményeként tekinthetjük a Köznevelési törvény 2019-es óvodára vonatkozó módosítását, mely szerint „az óvoda utolsó évében fokozottan készít fel az iskolai nevelő-oktató munkára”, illetve minden gyerek 6 éves kortól tanköteles lesz, s a további óvodai nevelés eldöntését az iskolai alkalmasság kérdésében az Oktatási hivatal jogkörébe tették át az óvodáktól. Ezek szinte előkészítették a szakmai közvéleményt és a szülőket, ám mégis meglepetésként hatottak a módosítási tervek. A 2025-s módosítás két fő területe ambivalens fogadtatást váltott ki. Az egyik terület mely nem érinti szakmailag a gyermekközpontú óvodaképet, míg másik ugyan szervezeti változásként jelenik meg, az óvodai iskolásítás irányába hangolja át az óvodát, s ez ellentétes hatásokat vált ki az eddigi óvodai nevelésben. A szakmai közvéleményt a tervezet közzététele után erős dinamikájú vélemény áradat jelent meg a szakmai szervezetek, egyetemek, szülők körében. Ezek a módosítás két fő területének megfelelően

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA

2025. május 9.
Nagyvárad

fogalmazták meg álláspontjukat. A döntő többség elfogadja a nemzeti identitás érdekében elképzelt változásokat, de a szervezeti átalakításokat sok szempontból ellenzik, s szükségtelen és anticipáltan eredménytelen beavatkozásnak, az óvoda értelmetlen iskolásításának minősítették.

Kulcsszavak: magyar óvoda, Alapprogram, gyermekközpontúság

Kisebbségi, regionális felsőoktatás társadalmi és gazdasági szerepe: Oktatási narratívák

Pásztor Rita, Partiumi Keresztény Egyetem, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, Nagyvárad
Gál Katalin, Partiumi Keresztény Egyetem, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, Nagyvárad

A kisebbségi-regionális felsőoktatás szerepéről három fő oktatási narratíva létezik. Az identitásörző narratíva szerint az egyetem elsődleges feladata a kulturális és nyelvi identitás megőrzése, a munkaerőpiac-orientált narratíva ezzel szemben a versenyképes szakemberek képzésére és a helyi gazdasági szereplőkkel való együttműködésre helyezi a hangsúlyt. Az innovációs és vállalkozásfejlesztési narratíva az egyetemet nemcsak tudásközpontként, hanem gazdasági katalizátorként értelmezi, amely elősegíti a helyi innovációt és vállalkozásokat. Az előadásunk célja az, hogy megvizsgálja, milyen gazdasági és társadalmi szerepet tölt be a Partiumi Keresztény Egyetem, egy kisebbségi, regionális identitást valló romániai felsőoktatási intézmény. Az előadásunk alapjául szolgáló kutatás megvalósításához választott módszertan két pilléren nyugszik: szekundér és primér adatgyűjtés. A szekundér adatgyűjtés a rendelkezésre álló belső és külső adatok elemzését foglalja magában, míg az empirikus kutatás kvalitatív megközelítést alkalmaz, magában foglalva egyéni mélyinterjúkat, fókuszcsoporthoz tartozó interjúkat és szakértői interjúkat a térség szakértői közösségével. A kutatás eredményeként olyan empirikus anyag áll rendelkezésünkre, amely választ ad arra a kérdésre, hogy a fenti narratívák közül melyik dominál a Partiumi Keresztény Egyetem és a helyi közösség kapcsolatában, illetve milyen irányba mozdulhat el a jövőbeni fejlődés. Az eredmények segíthetnek annak megértésében, hogy a különböző oktatási narratívák miként befolyásolják az egyetem társadalmi és gazdasági beágyazottságát, és milyen kihívásokkal kell szembenézni a kisebbségi-regionális felsőoktatásnak a következő években.

Kulcsszavak: kisebbségi felsőoktatás, regionális egyetem, oktatási narratívák, társadalmi-gazdasági beágyazódás

Tanulási zavarok kisiskoláskorban

Percz-Simo Annamária, 11-es Általános Iskola, Nagyvárad

A kutatás célja a tanulási zavarok kisiskolás korban történő azonosításának és kezelésének vizsgálata, különös tekintettel a korai felismerés jelentőségére. A leíró kutatási módszer segítségével a tanulási

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA

2025. május 9.
Nagyvárad

zavarral küzdő gyermekek jellemzőit térképezem fel Bihar megyei iskolákban, egy iskolai tanév során. Az alapfeltevés szerint a tanulási nehézségek már az iskolába lépés előtt is felismerhetők, azonban diagnosztizálásuk gyakran csak később történik meg, ami hátráltathatja a megfelelő fejlesztő beavatkozásokat. A kutatás során mintegy 100 kisiskolás gyermek és 10 pedagógus bevonásával végzek kérdőíves felméréseket, strukturált interjúkat és megfigyeléseket. Az adatgyűjtés célja a tanulási zavarok – diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia és ADHD – előfordulásának mérése, valamint a pedagógusok szerepének és megküzdési stratégiáinak feltárása. A vizsgálat eredményei várhatóan alátámasztják, hogy a megfelelő diagnosztikai módszerek alkalmazásával a tanulási zavarok már korai életkorban azonosíthatók, lehetővé téve a célzott fejlesztőprogramok bevezetését. A kutatás hozzájárulhat a pedagógiai gyakorlat fejlesztéséhez, valamint a tanulási zavarral küzdő gyermekek inklúziójának elősegítéséhez az oktatásban.

Kulcsszavak: tanulási zavar, diszlexia, ADHD

Az egészségfejlesztést befolyásoló tényezők hátrányos helyzetű térségben élő gyermekek körében

Perge Anna, Miskolci Egyetem, Egészségtudományi Kar, Miskolc

Kiss-Tóth Emőke, Miskolci Egyetem, Egészségtudományi Kar, Miskolc

Rucska Andrea, Miskolci Egyetem, Egészségtudományi Kar, Miskolc

A hátrányos helyzet mindamelllett, hogy társadalmi-gazdasági probléma, a generációkon átívelő hatásai jelentős mértékben érintik a gyermekeket. Az egészségre gyakorolt hatások tekintetében és az egészségfejlesztés során a hátrányos helyzet hatásai mellett szükséges figyelembe venni a kulturális sajátosságokat és a szocializációt. A kutatás célja volt, hogy a hátrányos helyzet tekintetében Magyarország egyik legérzékenyebb területén, Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye Abaúj térségében feltérképezésre kerüljön a gyermeklakosság egészségi állapota, az arra ható tényezőkkel együtt, és megismerésre kerüljenek az egészségtudatosságot befolyásoló faktorok. A 2023/2024-es iskolai tanévben végzett kutatásba 260 fő általános iskolás gyermek került bevonásra. A kutatás kérdőív felvételével és ahhoz kapcsolódó szűrővel valósult meg. Az eredmények egyes elemeiben a szocializáció és a kulturális sajátosságok hatásai érezhetőek, többek között a táplálkozás területén. A gyermeklakosság körében megjelennek a káros szenvedélyek. A lakókörnyezet és infrastruktúra hatása megmutatkozik a gyermekek iskolai testnevelésórán túli fizikai aktivitási szokásaiban. A kiválasztott térség fiatal generációjának egészségfejlesztésére irányuló javaslatok megfogalmazásakor fontos figyelembe venni a kulturális és nyelvi különbségeket. Az egészségnevelési programokat olyan módon kell prezentálni, ami megfelel a célcsoport kultúrájának és nyelvének, lényeges továbbá, hogy az érintettek elérhető, érthető és kultúrájukhoz illő információkhoz jussanak. Mindezek számos szakember kompetenciakörét érintik, az egészségügyi szférában dolgozó szakemberek mellett az oktatási intézmények dolgozóinak munkája is hangsúlyos.

Kulcsszavak: egészségfejlesztés, hátrányos helyzet, gyermekek

A dualista kori tanító Magyarországon. VKM kontra Bolond Istók azaz „Éhös Péter kajlasi okleveles néptanító és végzett éhezdesz pedagógiai állításai és nézetei”

Pornói Imre, Debreceni Egyetem, Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar, Hajdúböszörmény

A dualizmus politikusai a polgári oktatási rendszer felépítésére tettek sikeres kísérletet. Ebben a folyamatban mind az elemi népiskolák, mind a néptanítók kiemelt feladata volt a társadalom általános műveltségi szintjének emelése. Nem véletlen, hogy ebben a nagyszabású fejlesztésben, annak komplexitása miatt problémák sora jelentkezett. Ezt tudta kihasználni az ellenzéki Függetlenségi Párt politikáját támogató kormányellenes hangnemű Bolond Istók képes heti élcslap, mely 1878-tól 1919-ig jelent meg Budapesten, s a harmadik legnépszerűbb élcslap volt a kormánypárti Borsszem Jankó és a Jókai Mór fémjelezte 'Az Űstökös' után. A politikusok és a politikai élet gúnyolása mellett célkeresztbe került az irodalmi és színházi élet is. Állandó rovatában az 'Éhös Péter kajlasi okleveles néptanító és végzett éhezdesz pedagógiai állításai és nézetei' –ben mindvégig az 1868:XXXVIII.tc. gyakorlatba való átültetését akadályozó tényezőket tette gúnyolódásának céltáblájára, kifigurázva, parodizálva az elemi népiskolázást, s a néptanítókat. A kutatás során a bérhelyzet, a fegyelmezés, a tanítók képzettsége, s a velük szembeni elvárások területén hozott kormányzati intézkedések, a tanítószervezeteknek, valamint a pedagógia tudományának ezekkel kapcsolatos elméleti és gyakorlati álláspontja kerül ellenpontozásra az élcslap rovatában Éhös Péter gondolataival, a szélsőségességig kikarikírozva azokat kiemelve az alacsony fizetések, s az ezzel kapcsolatos anyagi és személyi kiszolgáltatottságot, melyek többek között akadályozták a tanítóság folyamatos művelődését, gúnyolva az elavult pedagógiai módszerek alkalmazását s a tanítóképzés alacsony szintjének következményeit.

Kulcsszavak: neveléstörténet, népiskola, néptanító

Iskolák és családok párbeszéde: Szülői bevonódás felekezeti és nem felekezeti intézményekben

Puskás Marcell, Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Debrecen

Pusztai Gabriella, Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Debrecen

Demeter-Karászi Zsuzsanna, Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Debrecen

Lember-Major Enikő, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen

A szülők jelentős szerepet játszanak gyermekeik iskolai életében, de a modern társadalmi változások miatt egyre kevésbé tudnak aktívan részt venni tanulmányaikban. Ennek következtében az oktatási rendszer egyik legnagyobb kihívása a szülői támogatás biztosítása. Kutatások igazolják, hogy az iskola fenntartója befolyásolja a szülőkhöz való hozzáállását. Az állami és egyházi iskolák összehasonlítása világszerte vitákat vált ki, különösen Magyarországon, ahol a 2020-as évek elején az egyházi szektor gyors növekedése miatt ez a téma különösen hangsúlyossá vált. A szülői bevonódás hagyományosan rendezvényeken való részvételben és adománygyűjtésben nyilvánult meg. Epstein hat dimenziós

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA 2025. május 9. Nagyvárad

modellje azonban kibővítette ezt a szemléletet, és rámutatott, hogy az egyházi iskolákban a szülői részvétel eltérő mintázatokat követhet, mint az állami intézményekben. Kutatásunk 45 pedagógussal készült félig strukturált interjún alapult, melyeket az MTA-DE-Családok és Tanárok Kooperációja kutatócsoport készített. Az interjút az ATLAS.ti program segítségével elemeztük, tematikus kódolást alkalmazva, induktív és deduktív módszereket kombinálva. Eredményeink szerint az egyházi iskolákban a szülők aktívan részt vettek a közösségi életben, míg az állami intézményekben inkább formális, egyéni részvétel volt jellemző. Kutatásunk rávilágít arra, hogy a szülő-iskola együttműködés fejlesztésre szorul, és a különböző fenntartású iskolák tanulhatnak egymás bevált gyakorlataiból.

Kulcsszavak: állami oktatás, felekezeti oktatás, szülői bevonódás

Kisdedováás a Kárpát-medencében a 19 században és a 20 század első felében

Pusztafalvi Henriette, Pécsi Tudományegyetem, Egészségtudományi Kar, Pécs

A kisdedováást a 19. század első felében sokan a népnevelés első és meghatározó állomásának tekintették. Voltak olyanok is, akik az óvodákat azért karolták fel, mert benne a magyar nyelv terjesztésének hatékony eszközét látták. Az ügy iránti érdeklődést nagyban fokozta az új intézmény 'területenkívülisége'. A kisdedováás ugyanis nem tartozott a hivatalos intézményrendszer kötelékébe sem, és mivel így a királyi felségjog és a hatalom negatív befolyása a legkevésbé érintette, a reformellenzék számára kiváló cselekvési teret nyújtott. Az óvodák világi, felekezetenlküli jellege szintén sokakat vonzott. Az idei Brunsvik emlékévben a kisdedováók magyarországi terjesztéséről és a később kiépülő sajátos, magyar nyelvű kisdedováók rendszeréről szeretnék összefoglalóan beszélni. A hazai óvodatörténeti kutatásokat nehezíti az elsődleges források hiánya. A kutatásom forrásait képezi a korabeli szaksajtóban megjelent tanulmányok, beszámolók és a néhány szakirodalom, amely az óvónők számára készült. Ezek alapján tudjuk rekonstruálni az óvodákban folyó munkát, a különböző intézményrendszer működését, továbbá a tartalmi munka sajátosságait. Említést szeretnék tenni az óvónői munka kevésbé ismert szervezeti formáiról, mint az Óvónői Körökről. Milyen módon vettek ebben részt a képzett pedagógusok, hogyan formálták az óvodai életet. Milyen reformpedagógiai hatások jelentek a korabeli óvodai életben. Összességében szeretnék képet adni a hazai, tág értelemben a Kárpát-medencében folyó óvodai nevelésről, a főbb állomások, mérföldkövek áttekintésével a 19. században és a 20 század első felét tekintve.

Kulcsszavak: kisdedováás, Brunsvik, neveléstörténet

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA 2025. május 9. Nagyvárad

Miként és miért? A speciális igényű gyermeket nevelő szülők otthoni és iskolai bevonódási formái

*Sávai-Átyin Regina, Debreceni Egyetem, Humán Tudományok Doktori Iskola, Debrecen
Hrabéczy Anett, Debreceni Egyetem, Humán Tudományok Doktori Iskola, Debrecen*

Az inkluzív nevelés egyik kulcstényezője a szülői bevonódás, különösen a speciális igényű gyermekeket nevelő családok esetében, mert pozitívan befolyásolhatja a tanulói eredményességet és motivációt (Bariroh, 2018; Epstein, 2011; Blackmore; 2009; Sántha, 2015; Németh-Bánhegyi, 2017). Kutatásunk célja a szülők gyermekük iskolai és otthoni tanulmányainak bevonódását vizsgálni, fókuszba véve a részvétel formáit, gyakoriságát és a háttérben álló okokat. A kutatásban összefüggéseket keresünk a kapott adatokkal és az intézményi háttérrel, valamint a gyermek iskolai eredményességével. Az MTA-DE-CSATOKK Szülői Survey 2022 adataira építve kvantitatív elemzést végeztünk (N=1002), amely azt mutatta, hogy az állami fenntartású intézményekben több speciális igényű tanuló tanul, mint a más fenntartó által üzemeltetett intézményekben. Az eredmények rávilágítottak arra, hogy a sajátos nevelési igényű (SNI) és autizmus spektrumzavarral élő gyermekek szülei aktívabb szerepet vállalnak gyermekeik tanulási támogatásában, míg a beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel élő (BTMN) és diagnosztizálatlan problémával küzdő gyermekek szüleinek bevonódása alacsonyabb. Az eredmények arra is felhívják a figyelmet, hogy a pedagógusok és szülők percepciója a tanulók képességeiről és teljesítményéről eltérő, ami befolyásolhatja az együttműködés hatékonyságát. Fontos célként határozható meg a támogató pedagógusi attitűd, hogy a speciális igényű gyermekeket nevelő szülők ne érezzék magukat kellemetlenül az iskolai eseményeken (lsd. szülői értekezlet) és bátran megosszák nevelési tapasztalataikat a gyermekeikről.

Kulcsszavak: inklúzió, szülői bevonódás, speciális igényű tanulók, pedagógus-szülő együttműködés, oktatási egyenlőtlenség

A csecsemő- és kisgyermeknevelő, illetve tanítóképzés változásainak sajátosságai Romániában

Szabó-Thalmeiner Noémi, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Pszichológia és Neveléstudományok Kar, Szatmárnémeti Kihelyezett Tagozat

A 199/2023-as Felsőoktatási Törvény és a 198/2023-as Köznevelési Törvény rendelkezései alapján szükségessé válik a csecsemő- és kisgyermeknevelők, illetve a tanítók képzése a 2026/2027-es tanévtől gyökeresen megváltozik. Kutatásom során arra a kérdésre keresem a választ, hogy milyen alapvető változásokat ír elő a fent említett két törvény, mely kihat a pedagógusképzés megszervezésére, illetve ezen változások kivitelezésére milyen konkrét javaslatokat fogalmaz meg a Minisztérium által kibocsátott metodológia a képzés tartalmára és megvalósítására vonatkozóan. A kutatási kérdés megválaszolására érdekében dokumentumelemzést végzek, melynek során a képzéssel kapcsolatos hivatalos dokumentumokat vizsgálom meg. Először feltárom azokat a körülményeket, melyek

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA

2025. május 9.
Nagyvárad

szükségessé tették a képzés radikális megváltoztatását majd, a dokumentumelemzés során fény derül a képzést meghatározó törvényi keretekre, a képzést behatároló tartalmi szabályozásokra (tantervek, tantárgyleírások), illetve azokra a képzési előfeltételekre, melyeknek a pedagógusoknak meg kell felelniük ahhoz, hogy bölcsődében, óvodában vagy elemi iskolai tagozaton elhelyezkedhessenek. Az újonnan bevezetett intézkedéseket a jobb tájékozódás érdekében összevetem a jelenlegi képzési rendszerrel, kiemelve azokat az elemeket, jogyakorlatokat, melyek a 25 éves felsőfokú óvodapedagógus- és tanítóképzés során kialakultak és átmenthetőek az új rendszerbe, illetve feltüntetve azokat a területeket melyek alapvetően újszerűek és melyek megvalósítására különös gondot kell fordítani. Az összehasonlítás során a tantervek szerkezetét, az elméleti és gyakorlati képzés sajátosságait, óraszámait és tartalmi elemeit vizsgálok.

Kulcsszavak: pedagógusképzés, felsőoktatás, tanítóképzés, kisgyermeknevelő képzés

Indirekt képességmérés hátrányos helyzetű óvodáskorú gyermekek körében Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében

Szerepi Sándor, Debreceni Egyetem, Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar, Hajdúböszörmény

„Társadalmi felzárkózási és integrációs köznevelési intézkedések támogatása” címmel vettünk részt 2017 és 2020 között egy az Oktatási Hivatal által vezetett országos projektben. A projekt célja az óvodák megsegítése volt a hátrányos helyzetű roma, cigány gyermekek nevelését, fejlesztését tekintve. A munka egy fontos szakasza volt az a felmérés, melyben egy sajátos – az óvodapedagógusok megfigyeléseire épülő – képességfelmérést végeztünk el az intézmények közreműködésével. Azt szerettük volna megtudni, hogy a projektben részt vállaló hátrányos helyzetű óvodákban nevelt óvodai karrierjük végéhez közeledő gyermekek milyen mértékben vannak azon képességek birtokában, melyek az ONOAP által megfogalmazott „követelmények”-hez, illetve az iskolakezdéshez szükséges szinthez képest értelmezhetők. Jelen előadásunkban a felmérés négy aspektusának (mozgásos, kognitív, kommunikáció, érzelmi-szociális), összesen 20 alkategóriában begyűjtött eredményeiből adunk rövid áttekintést. A vizsgálatban egy indirekt mérőeszközt alkalmaztunk, melynek során az előre megfogalmazott állítások érvényességét értékelték a bevont óvodapedagógusok saját csoportjuk gyermekeire vonatkoztatva. A teljes felmérésben összesen 1112 gyermekről szolgáltatott információt az óvodák, a három általunk elemzett megyét tekintve a következőképpen alakult a beérkezett válaszok száma Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 259, Hajdú-Bihar megyében 178, míg Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 271 volt. Az eredményekben szignifikáns különbség nem volt megfigyelhető: mindössze néhány százalékos különbségek voltak kimutathatók. Ez számunkra azt jelzi, hogy területi elhelyezkedés kevésbé fontosnak tűnik a társadalmi pozícióhoz képest.

Kulcsszavak: kora gyermekkor, hátrányos helyzet, indirekt képességmérés

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA
2025. május 9.
Nagyvárad

Nevelésközpontú pedagógia a szakképzésben – ahogyan a magyarországi Kolping diákok látják

Szilágyi Edit, Debreceni Egyetem, Humán Tudományok Doktori Iskola, Debrecen
Pusztai Gabriella, Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Debrecen

Az oktatás-nevelés résztvevői egyetértenek abban, hogy bármilyen iskolai pedagógiáról van szó, az egyéni fejlesztés középpontba helyezése elengedhetetlen a tanulmányi eredményesség elérésében és a fiatalok jövőbeni aspirációinak kialakításához (Seitamaa, Hakoköngäs, 2024; Tielman et al., 2012). A szakképzés esetében azonban, tekintettel a képzési adottságokra, a nevelésközpontú pedagógia megvalósítása számos nehézségbe ütközhet (Mutohhari et al., 2021; Martínez-Morales, Marhuenda-Fluixá, 2020). A magyarországi Kolping szakközépiskolák a diákok négy pillér mentén való, holisztikus jellegű nevelését tűzik ki célul, a Kolping Mozgalom alapítójának, a 19. századi kölni pap, Adolf Kolping filozófiája alapján (Bánhid, 2022; Miké, 2015; Farkas, Jakab, 1995). A Kolping iskolák célja, hogy a hitbéli nevelés mellett felkészítsék a tanulókat a családi életre, hangsúlyozzák a szaktudás fontosságát, s ehhez elsősorban a közösségi erőforrásokat igyekeznek felhasználni. Egyfajta multikulturális környezetben végzik tevékenységüket magyar és roma fiatalokkal, akik közül többen halmozottan hátrányos helyzetűek. A felekezeti intézmények hátránykompenzációs szerepét számos kutatás bizonyítja (Pusztai, 2014, Pusztai, 2001, Bacskai, 2015, Pusztai & Bacskai & Morvai, 2021), ahogyan a korai iskolaelhagyás megakadályozásában való hatékonyságukat is (Hörich, Bacskai, 2018; Pusztai, 2009). A lemorzsolódás leküzdésében a hazai átlag felét érik el, sokan az utolsó utáni esély iskolájának tartják, amelyben a különleges bánásmódot igénylő tanulók is megtalálják számításukat. Etnográfiai vizsgálódásunk mellett kérdőíves kutatást végeztünk 21 magyarországi középiskolában, hogy szektorközi összehasonlításban elemezzük a Kolping pedagógia módszereit és azok eredményességét. Elemzésünkéből kiderül, hogy az egyházi iskolák tanulói jobban kötődnek az intézményi közösségükhöz, mint az állami szektorban tanulók. A továbbtanulást tekintve pedig azt láthatjuk, hogy a Kolping diákok inkább a szakképzésben képzelik el az érettségi vizsgák után a jövőjüket, míg más felekezeti iskolákba járók a felsőoktatásban.

Kulcsszavak: Kolping pedagógia, hátrányos helyzetű fiatalok, középiskolai nevelés, esélyteremtés, hátrány kompenzáció, felekezeti oktatás

A változó társadalmi környezet hatása a napi óvodai gyakorlatra, különös tekintettel a testnevelésre

Szilva Zsuzsanna, Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar, Sopron
Szilárd Zsuzsanna, Semmelweis Egyetem Pető András Kar, Budapest

A 90-es évek elejétől tapasztalható társadalmi változások, a pedagógiai gondolkodásmód pluralizálódása hatással voltak az óvodai nevelésre, ezen belül a testnevelésre, megváltoztatva a mozgástanulás körülményeit. A Soproni Óvóképző Főiskolán (Ma Soproni Egyetem) a megjelenő

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA

2025. május 9.
Nagyvárad

alternatív pedagógiai programoknál a nyugati befolyás volt megfigyelhető, a főiskola földrajzi meghatározottságából fakadóan. Az oktatási és nevelésügyi reformok is lehetővé tették, hogy – a minisztérium engedélyével – megjelenhetett az óvodák sajátos arculata, helyi programjaikba beépítve a tradicionális reformpedagógiai irányzatok elemeit. Erre az időszakra esett a rendszerváltás is és kialakult a sokszínű óvodai nevelés. A korábbi „Az óvodai nevelés programja” (ONP) központi tanterv helyett (1989) megjelent „Az óvodai nevelés országos alapprogramja (1996, 2025). Ez a központi dokumentum nagy vonalakban határozza meg az óvodákban folyó nevelőmunka alapelveit, és csak vázlatosan érinti az egyes nevelési területek tevékenységformáit. Kutatásunk célja annak megállapítása volt, hogy a 90-es évek elejétől tapasztalható társadalmi változások miként hatottak az óvodai nevelésre, ezen belül a testnevelésre. Hatásai miként mutatkoznak meg napjainkban? A mintát a Soproni Egyetem gyakorló óvodái képezték. A kutatás módszerül a dokumentumelemzést és az interjút választottuk. Dokumentumelemzéssel tekintettük át az idevonatkozó törvényeket és az óvodák helyi programjait, különös tekintettel a testnevelésre. Interjút készítettünk az óvodavezetőkkel. Elemzésünk azt mutatja, hogy a korábbi ONP gyakorlati iránymutatásai még mindig jelen vannak az óvodai testnevelésben, függetlenül attól, hogy a helyi programok milyen pedagógiai irányzatot képviselnek. Bár a társadalmi változások és újabb oktatáspolitikai irányelvek folyamatosan alakítják az óvodai testnevelést, a korábbi módszerek nem veszítették el relevanciájukat. A stabil pedagógiai alapokra építve, a mai kor igényeit figyelembe véve lehetőség van egy korszerű, ugyanakkor a hagyományokat is tiszteletben tartó testnevelés program kidolgozására.

Kulcsszavak: pedagógiai irányelvek, óvodai nevelési programok, törvényi változások, óvodai testnevelési programok, óvodai gyakorlat

Egyes társadalmi aktivitások és az anyagi helyzet összefüggései egyetemisták körében

Szőcs Andor, Nyíregyházi Egyetem, Alkalmazott Humántudományok Intézet, Nyíregyháza

A nemzetközi adatok szerint a fiatalok társadalmi aktivitását csökkenés és stagnálás váltakozása jellemzi az utóbbi húsz évben a legtöbb európai országban (OECD 2018). Ez a dekadencia nemcsak a politikai részvétel tekintetében, de az egyéb, kulturális és szabadidős aktivitások tekintetében egyaránt megjelent (KSH 2020). Előadásunkban egy nagymintás ifjúságkutatás társadalmi aktivitás és anyagi helyzet összefüggéseire vonatkozó eredményeit mutatjuk be (N=1043) egyetemi hallgatók körében végzett online survey adatfelvétel alapján. Eredményeink azt mutatják, hogy alacsony társadalmi aktivitás jellemzi a fiatalokat, nemcsak azokat, akik pl. tanulás mellett dolgoznak, vagy magas arányban látogatják az egyetemi kurzusokat, de hasonlóan azokat is, akik „csak” tanulnak az egyetemen. Az anyagi helyzet és a társadalmi aktivitás nem mutat szignifikáns összefüggést a fiatalok körében, bár eltérő mintázatokat találtunk a családi háttér anyagi helyzete vonatkozásában. Azonban az anyagi helyzet jelentős eltéréseket mutat a nem társadalmi aktivitások területén (mobil javakkal való ellátottság). A társadalmi aktivitás és a jövőtervek (munkaerőpiaci elhelyezkedés pl.) ugyanakkor szignifikáns összefüggést mutat, amiből arra következtetünk, hogy minél alacsonyabb a társadalmi – szabadidős – kulturális aktivitás, annál nagyobb az elégedetlenség a fiatalokban, ami miatt jelentős

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA

2025. május 9.
Nagyvárad

arányban terveznek a jövőben költözést az állandó lakóhely megyéjéből másik megyébe, és országhatárokon túlra egyaránt.

Kulcsszavak: társadalmi aktivitás, fiatalok, anyagi helyzet

Transzverzális készségek fejlesztése az alsó tagozaton: nemzetközi összehasonlító vizsgálat

Tódor Imre, Sapientia EMTE Tanárképző Intézet, Csíkszereda

A 21. századi oktatás egyik legnagyobb kihívása a transzverzális készségek fejlesztése, amelyek elengedhetetlenek a diákok alkalmazkodóképességének, kreativitásának és kritikus gondolkodásának kialakításához. Jelen kutatás egy nemzetközi kérdőíves vizsgálatra épül, amelyben öt ország (Belgium, Ciprus, Magyarország, Olaszország és Románia) alsó tagozatos tanítóinak szakmai véleményét elemezzük a transzverzális készségfejlesztés gyakorlatáról és akadályairól. A tanulmány bemutatja a pedagógusok demográfiai és szakmai jellemzőit, valamint feltárja a transzverzális készségek ismertségének és fontosságának megítélésében mutatkozó országközi eltéréseket. Az eredmények rámutatnak, hogy a tanítók többsége fontosnak tartja ezen készségek fejlesztését, ugyanakkor jelentős akadályokkal szembesülnek, például az időhiány, a módszertani eszközök és erőforrások korlátozottsága, valamint a diákok érdektelensége. A tanulmány a pedagógusok által alkalmazott módszertani megközelítéseket is vizsgálja, kiemelve a játékalapú és STEAM-alapú tanítási stratégiák szerepét. A kutatás továbbá arra is rávilágít, hogy a pedagógusképzés és az oktatáspolitikai támogatás mértéke jelentős hatással van a transzverzális készségek tanítási gyakorlatba való beépülésére. Az eredmények alapján célzott továbbképzésekre, fejlesztett módszertani eszköztárra és az oktatási infrastruktúra erősítésére van szükség ahhoz, hogy a transzverzális készségek hatékonyabban integrálódjanak az alsó tagozatos oktatásba.

Kulcsszavak: transzverzális készségek, 21. századi oktatás, alsó tagozat, játékalapú tanulás, STEAM

Női dalok, női sorsok

*Tóth Árpád, Partiumi Keresztény Egyetem, Bölcsészettudományi és Művészeti Kar, Nagyvárad;
Nemzeti Közszerzői Egyetem, Budapest*

Közhely, de igaz: a zenetörténetet halott fehér férfiak írták. A női zeneszerzők a modernkorig ritkaságnak számítottak, de a női előadók is rendkívül alulreprezentáltak a 19. század második feléig. Láthatóvá tételük nem minőségi, hanem elvi kérdés: a középkortól kezdve találunk női szerzőket, akiknek alkotásaik színvonala semmiben sem marad el férfi kortársaikétól. A középkor egyik legtermékenyebb művésztől, Hildegard von Bingen-től kezdve Monteverdi kortársáig, Barbara Strozzi-ig, akinek több darabja jelent meg nyomtatásban, mint bárki másnak a korban, egészen Fanny

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA

2025. május 9.
Nagyvárad

(Mendelssohn) Henselig, akinek művei nagyrészen világhírű öccse neve alatt jelenhettek csak meg – rendkívül gazdag irodalom vár ránk, ha egyszer eldöntjük, láthatóvá szeretnénk tenni a női zenészeket. Kronologikus rendben tárgyaljuk 1000 év zeneirodalmából azokat a művésznőket, akik nélkül kevesebb lenne a kultúrtörténet.

Kulcsszavak: új repertoár, női alkotók, zene, társadalmi egyenlőség

Tanító- és tanárképzésben résztvevő hallgatók külső- és belső motivációinak vizsgálata korrespondenciaelemzés alkalmazásával

Tripó Johanna, Partiumi Keresztény Egyetem, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, Nagyvárad
Debrenti Edith, Partiumi Keresztény Egyetem, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, Nagyvárad

Az oktatási intézmények és az oktatók rendkívül fontos feladata az, hogy képesek legyen motiválni diákjaikat, csökkentve ezzel a diplomázás előtti iskolaelhagyást, növelve az intézmény és a diákok teljesítményét. Kutatásunk célja volt a Partiumi Keresztény Egyetem Az óvodai és elemi oktatás pedagógiája (BA) szak és Pedagógiai modult végző hallgatók körében a motiváció kérdéskörét vizsgálni. A kérdőívek kiértékelése során korreláció-, valamint korrespondenciaelemzést végeztünk. Négy hipotézist fogalmaztunk meg: A kor és a tanulással töltött idő között erős pozitív sztochasztikus kapcsolat van. A tanulással töltött idő mennyisége és a megszerzett érdemjegy között erős pozitív sztochasztikus kapcsolat van. A hallgatók a tudás megszerzésének érdekében járnak az egyetemre, nemcsak a diploma miatt. A belülről motivált hallgatók szignifikánsan jobb érdemjegyeket szereznek, mint a kívülről motiváltak. Kutatásunk eredményeként, a Pearson-féle korreláció alapján, az első két hipotézist elvetettük. A harmadik hipotézisünk teljesült, míg a negyedik részben bizonyult igaznak a korrespondenciaelemzést elvégezve. Azt találtuk, hogy a PKE hallgatók körében a belső motiváció kérdéskörei közül a leginkább releváns tényezők a hallgatók számára vonzó témák áttekintése, a sikerélmény, valamint a jó teljesítmény nyújtása. A külső motivációknál a szülői támogatás és a tanárok nyitottsága, magyarázóképesége és képessége, valamint az egyén jövőképe a fő tényezők.

Kulcsszavak: motiváció, önmeghatározás elmélet – SDT, korrespondenciaelemzés

Generációk múzeumi tanulása: Egy időskorúaknak szóló múzeumi képzőművészeti szakkör tapasztalati

Turzai Erika Anna, Eötvös Lóránd Tudományegyetem, Pedagógiai és Pszichológiai Kar, Budapest
Vincze Beatrix, Eötvös Lóránd Tudományegyetem, Pedagógiai és Pszichológiai Kar Budapest

Az előadás a képzőművészeti szakkör koncepcióját, működését mutatja be és az időskorúak tanulását vizsgálja. Célja feltárni, mi jellemzi és mennyiben tér el e generáció érdeklődése, motivációja más

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA

2025. május 9.
Nagyvárad

korosztályok adottságaitól, és ezáltal milyen eltérő oktatási stratégiát igényel. Az elemzés forrásai a szakkör programtervei, fotódokumentációja, digitális tananyagai (videók), a résztvevők alkotásai, a szakkörvezető jegyzetei és személyes jelenlétén alapuló tapasztalatai; továbbá a releváns szakirodalmak. Az esettanulmány az írott források dokumentumelemzésére, a szakirodalom tartalomelemzésére, a fotó-videóanyagok vizsgálatára épít; a megvalósítás tapasztalatait minőségi szempontok szerint, strukturáltan taglalja. A múzeum kedvelt helyszíne az élethosszig tartó tanulásnak (LLL) és jó lehetőséget nyújt az idősök számára a további fejlődésre. A felnőttek az 50-es éveiktől (válságok kora) megtapasztalják a határaikat, újragondolják céljaikat, szellemi motivációt keresnek. Később, a 60-as (nyugdíjas évek), majd 70-es évektől a számvetés korszaka következik, melyet a bölcsesség, a teljesség jellemez. E pszichés sajátosságok meghatározók a tanulási folyamatban. A több mint egy évtizedes múlttal bíró KépAlkotó Művészeti Szakkör tagjai elkötelezettek a művészet iránt: több alkotóműhely tagjai, műveikkel kiállításokon mutatkoznak be és szakkörvezetőként tevékenykednek. A szakkörbe az alkotótevékenység során való elmélyedés, az elméleti-gyakorlati tudás megszerzése, a közösségélmény miatt érkeznek. A téma bemutatása hozzájárul az időskorúak múzeumhasználatának jobb megértéséhez, adaptálható és alternatív módszereket kínál a múzeumpedagógiai foglalkoztatásra.

Kulcsszavak: felnőttkori tanulás, művészeti nevelés, múzeumpedagógia, alkotóműhely

A társas kapcsolatok hatása a kirekesztés és bántalmazás megelőzésében iskoláskorban

Vass Annamária, Partiumi Keresztény Egyetem, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, Nagyvárad

A kutatás célja a társas kapcsolatok szerepének feltárása az iskolai kirekesztés megelőzésében. Az iskolai kirekesztés jelensége komoly társadalmi probléma, amely hosszútávú negatív hatásokkal járhat mind az áldozatok, mind a közösség egészére nézve. A kutatás korrelációs módszert alkalmazva vizsgálja, hogy milyen összefüggés áll fenn a társas kapcsolatok minősége és a kirekesztés előfordulási aránya között. A kutatás során a nagyvárad 11-es Általános Iskola diákjait vizsgálom egy tanév folyamán. A szociometriai felmérések segítségével feltárom a kirekesztés okait és annak kapcsolatát az iskolai bántalmazással. A kutatás során pedagógusok interjúi segítségével elemzem a kirekesztés és bántalmazás megelőzésére alkalmazott stratégiákat. Az előzetes feltételezés szerint a pozitív társas kapcsolatok csökkenthetik a kirekesztés jelenségét. A kutatás során vizsgálom, hogy a pedagógusok által alkalmazott beavatkozási stratégiák milyen hatással vannak a diákok közötti kapcsolatok alakulására, és ezek mennyiben segítik a kirekesztés megelőzését. A kutatás eredményei hozzájárulhatnak a hatékony iskolai prevenciós programok fejlesztéséhez, valamint segíthetik a pedagógusokat a diákok társas kapcsolatainak erősítésében.

Kulcsszavak: társas kapcsolatok, iskolai kirekesztés, iskolai bántalmazás, szociometria, pedagógiai intervenció

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA 2025. május 9. Nagyvárad

A kiközösített gyerekek integrálása reformpedagógiai eszközökkel

Vaszi Emőke, Debreceni Egyetem, Humán Tudományok Doktori Iskola, Debrecen

Az iskolai bántalmazás egyre gyakoribb jelenség, amely negatívan befolyásolja az áldozatok önképét, közösségi helyzetét és társas kapcsolatait. A megelőzés érdekében számos programot dolgoztak ki, amelyek játékokon és beszélgetőkörökön keresztül segítik a gyermekeket a bántalmazás hatásainak megértésében. A kutatás célja az iskolai bántalmazás által érintett tanulók társas integrációjának elősegítése volt. Egy nyolc alkalomból álló élménypedagógiai program során a résztvevő gyermekek szociális készségei fejlődtek, és könnyebben kapcsolódtak társaikhoz. Második osztályos tanulók körében végzett vizsgálat igazolta, hogy a megfelelő pedagógiai eszközökkel a közösség peremére szorult gyermekek is sikeresen beilleszkedhetnek.

Kulcsszavak: kiközösítés, bántalmazás, reformpedagógia

Oktatáspolitikai kihívások és kisebbségi tanítóképzés a Partiumban

Vigh Ivett Barbara, Partiumi Keresztény Egyetem, Bölcsészettudományi és Művészeti Kar, Nagyvárad; Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Eger

A kisebbségi oktatás számos összetett kihívással szembesül. Az egyik meghatározó probléma abban áll, hogy a magyarlakta kisebbségi régiókban egyre több szülő dönt úgy, gyermekét román tannyelvű osztályba írhatja. Ez a tendencia kedvezőtlen hatással van az anyanyelvi iskolák fennmaradására és fejlődésére, ahogyan a romániai magyar közösség arányának csökkenését mutató demográfiai adatok is, amelyek rávilágítanak az anyanyelvi oktatás fenntarthatóságának kérdésére. Az anyanyelven történő oktatás különösen jelentős szerepet tölt be a kisebbségi kultúrák megőrzésében és továbbadásában, hiszen alapvető eleme és formálója a nemzeti identitásnak. Ebben a kontextusban az oktatási intézmények és különösen a pedagógusok szerepe kulcsfontosságú. Felvetődik a kérdés, hogy a pedagógusképzés tartalmi és módszertani szempontból meghatározza-e, hogy a leendő tanítók milyen mértékben képesek felismerni és kezelni a kisebbségi létből fakadó sajátos kihívásokat, valamint mennyiben járulnak hozzá a tanulók nemzeti identitásának megerősítéséhez. Jelen kutatás fő célkitűzése a Partium régiójában működő felsőoktatási intézmények magyar tannyelvű tanítóképzési programjainak vizsgálata a kétnyelvű oktatási környezet kontextusában. A vizsgálat kiterjed a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézetének szatmárnémeti tagozatára, a Nagyvárad Állami Egyetemre, valamint a Partiumi Keresztény Egyetemre. A tanulmány elemzi az anyanyelvi oktatás aktuális helyzetét, kihívásait és lehetőségeit, különös figyelmet fordítva a magyar identitás megőrzésére irányuló törekvésekre. A kutatás során strukturált interjúk segítségével került sor annak feltárására, hogy a felsőoktatási intézmények tanító szakos hallgatóinak képzése milyen mértékben készíti fel őket a kisebbségi oktatás specifikumaira. Az elemzés célja olyan

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA

2025. május 9.
Nagyvárad

javaslatok megfogalmazása, amelyek hozzájárulhatnak az oktatási programok tartalmi és módszertani fejlesztéséhez, ezáltal támogatva a tanítóképzésben résztvevő hallgatók felkészítését a kisebbségi közösségek sajátos igényeinek hatékony kielégítésére.

Kulcsszavak: tanítóképzés a Partiumban, kisebbségi oktatás, oktatáspolitikai kérdések, identitás

Virtuális múzeum? Új kihívások és új válaszok a múzeumpedagógiában

Vincze Beatrix, Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Az előadás témája a múzeumpedagógiai és a szakirányú képzések módszertani változásainak bemutatása. A 21. század technológiai fejlődése, a társadalmi és gazdasági változások, a kulturális diverzitás újra értelmezte a múzeumok szerepét és feladatait. A globális trendek közül a digitális forradalom jelentősen átalakította a múzeumpedagógia által kínált tanulás lehetőségeit (Fleming, 2019). Az internet teremtette új térhasználat lehetővé teszi az egyéni és a közösségi érdeklődés differenciált kielégítését és a kulturális korlátok leküzdését (Binkowski, 2009). A pandémia rávilágított arra, hogy az online tér képes meghosszabbítani a múzeumi tanulás hatókörét. Az előadás célja a szakirodalom és a nemzetközi múzeumi szervezetek állásfoglalásainak összehasonlító elemzésével választ keresni arra: Hogyan alakul a múzeumok 21. századi szerepe a kulturális örökség átadásában? Hogyan értelmezhető a virtuális múzeum? Milyen változásokat hoz a digitális forradalom és a mesterséges intelligencia a múzeumpedagógiában? A múzeum tradicionális (kincseskamra) funkciója olyan „kontakt zónává” alakul (György, 2008), amely új generációs felületeket biztosít, ahol az immerszív szolgáltatásokkal tanulószobákat, virtuális világokat, játékokat, kiállításokat hozhatunk létre. A projektjellegű, problémaorientált, az életkori sajátosságoknak megfelelő komplex megközelítések lehetőséget adnak a lokális adottságokhoz (eszközapparátushoz), a célközösség kompetenciáihoz és elvárásaihoz történő alkalmazkodáshoz. A digitális fejlődés által kínált új lehetőségek kapcsán az előadás kitér, azok előnyeire és a gyakorlati alkalmazások nehézségeire is (Ringert, 2022).

Kulcsszavak: digitális/virtuális múzeum és múzeumpedagógia, digitális reformpedagógia

A személyiségfejlődés komplex támogatása a Toldi-kód segítségével

Zalay Szabolcs, Eötvös József Főiskola - Pécsi Leőwey Klára Gimnázium

A huszonöt éve működő Arany János Tehetséggondozó Program számos eredményt mutatott fel az elmúlt évtizedekben, mind a curriculum-fejlesztéssel (önismeret, tanulásmódszertan, drámapedagógia beépítése a tantervbe), mind az egyéni tehetségfejlesztés (egyéni fejlesztési tervek, egyéni portfóliók, hátrányok ledolgozása, sikeres pályaválasztási utak) támogatásával, egyúttal a nagyobb esélyegyenlőséget biztosító képességek fokozásával. A modern pedagógiai kihívások korában viszont

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA

2025. május 9.
Nagyvárad

csak új innovációkkal lehet megújítani ezt a programot, és válhat újra „melegágyává” a pedagógiai kísérletezésnek. Arany János alpművének felhasználásával olyan 12 lépcsős tehetséggondozási útvonalat terveztünk meg, amelynek lépései az irodalmi mű egy-egy énekének főbb mozzanataira épülnek, azokat megfigyelve a tehetséggondozási szakterület kidolgozott módszertani állomásainak, a tehetségazonosítástól a fejlesztési lépések konkretizálásán át a célkitűzések, a döntések és a támogatási eszközök beazonosításáig, a komplex személyiségfejlesztésig. Munkánk során feltételezzük, hogy az eredeti történet, amelynek forrásait csak részben ismerjük (Ilosvai Selymes Péter, népköltészet, Toldi-modakör), olyan „univerzális kódot” tartalmaz, amely egy archaikus kori szemléletmódból fakadó transzfigurációs metamorfózis lehetséges útját mutatja meg a mai embernek is. Ez az újjászületési történet egyetemes emberi értékek mentén ad támpontokat a modern tehetséggondozó szakembereknek, hogy segítségükkel hathatós támogatást nyújtsanak a tehetséggondozó programban résztvevő diákoknak.

Kulcsszavak: tanulásmódszertan, személyiségfejlesztés, archaikus világkép, pedagógiai innováció

III. MŰHELYEK

Énekhang-bemelegítési bemutató önként jelentkező hallgatókkal

Altorjay Tamás, SZTE JGYPK Művészeti Intézet Ének-zene Tanszék, Szeged

A műhely elején 15 perces, vetített képes elméleti bemutató. Ennek során a hangadó szerv felépítését, az énekhang képzési modelljeit, az ún. RZTGY (részben zárt toldalékcsoves gyakorlatokat) ismertetjük. Ezután bemutatjuk a bemutató óra menetét. Ismertetjük a bemelegítő dallamokat és eszközöket. A hangfelvevő állványra szerelt TASCAM DR-07MKII berendezés lesz. Két dallamot használunk: az első kvint hangterjedelmű, szekund dallamlépéses, míg a második oktáv hangterjedelmű terclépéses lesz. A jelentkezőket – amennyiben lesz elegendő vállalkozó kedvű hallgató – két csoportra osztjuk, és énekelve tartott magánhangzók [ú, ó, i, é, ő, á] felvételét készítjük el velük kényelmes középhangon (G4 hölgyek, és G3 urak). Azért ezeket a magánhangzókat választottuk, hogy minden Európai nyelvben szerepeljenek – mély és magas, ajakkerekítéses és ajakréses, különböző függőleges nyelvállással képzett is – legyen köztük. Ezt követően az egyik csoporttal dúdoló – zárt és nyitotszájas – bemelegítést, míg a másik csoporttal száraz és nedves orrszipkás bemelegítést végzünk. A szipkák mérete nemekhez szabott és maximálisan higiénikus. A bemelegítések után megismételjük az énekelt magánhangzók hangfelvételét. Végül a készített hangfelvételeket kielemezzük a SIEGVIEW 7.1. hangelemző programmal. Az elemzett paraméter az ún. THD (total harmonic distortion), magyarul az énekhang felhang-torzításának mértéke lesz. Ez az érték – eddigi tapasztalatok szerint – a kétféle bemelegítés hatására különböző mértékben csökken. Kíváncsian várom az izgalmas, tanulságos kísérletet az énekes hallgatókkal.

Kulcsszavak: RZTGY, dúdolás, orrszipka

Intelligencia, honnan jön, és lehet-e mérni...

Evan I. Sugar, MindLab Budapest

Mi az intelligencia? Lehet-e tesztelni? Kritikus fontosságú, hogy hogyan mérjük, és mennyire jól gondolkodunk. Azt tanították nekünk, hogy a tudást igénylő tesztek (pl. a számtani ismereteket, a szóismeretet és a világról szóló általános tanult információkat igénylő altesztek) alkalmasak az intelligencia mérésére. Ez, véleményünk szerint téves. De vajon létezik-e helyes válasz? Az előadás magyarázatot tartalmaz az általános intelligenciáról és a specifikus intelligenciáról, és kitér arra, hogyan kapcsolódik az általános gondolkodáshoz, az ismeretszerzéshez, az érveléshez, az alkalmazkodóképességhez, valamint arra, hogy lehet-e és hogyan tesztelni. Milyen típusú IQ-teszteket használnak ma, és mit mérnek? Mit jelentenek a teszt által mutatott számok? Az intelligencia integrálása az egész életen át tartó tanulásba elősegíti a folyamatos fejlődés és az alkalmazkodóképesség kultúráját, ami több okból is létfontosságú gyorsan változó világunkban.

Kulcsszavak: intelligencia, IQ, tesztek

IV. OKTATÁS HATÁRHELYZETBEN KONFERENCIA 2025. május 9. Nagyvárad

Társasjátékok tervezése és alkalmazása a felsőoktatásban

Kocsis Zsófia, Debreceni Egyetem, Neveléstudományi Tanszék, Debrecen

A műhely célja a társasjátékok, mint pedagógiai eszközök szerepének bemutatása a felsőoktatásban, különös tekintettel a tudásbővítésre és a készségfejlesztésre. A társasjátékok aktív tanulási környezetet teremtenek, amely elősegíti a kommunikációt, az együttműködést és a kritikai gondolkodást. Az interaktív tanulási módszerek közül a társasjátékok különösen hatékonyak lehetnek a tananyag elmélyítésére, mivel élményszerű és kockázatmentes kísérletezést tesznek lehetővé. A műhely során három saját fejlesztésű oktatási társasjátékot mutatunk be: K.Ö.SZ.I. – Kommunikáció és Összhang a Szülők és az Iskola között (A szülői részvétel szerepe az oktatásban); Study Hard, Work Hard – Pénzügyi tudatosság és karriertervezés; Chem On! – Mi a reakció (társasjáték kémia órákra). A műhelymunka során a résztvevők kipróbálhatják a játékokat, megismerhetik azok tervezési szempontjait, valamint az egyetemi oktatásban történő alkalmazásuk előnyeit és kihívásait. A foglalkozás célja, hogy a résztvevők tapasztalati úton szerezzenek ismereteket a társasjátékok alkalmazási lehetőségeiről, és inspirációt kapjanak. A műhely reflektív beszélgetéssel zárul, amely során közösen értékeljük a társasjátékok szerepét az egyetemi oktatásban, és megvitatjuk a további fejlesztési lehetőségeket.

Kulcsszavak: társasjáték, felsőoktatás, társasjáték-pedagógia, kompetenciafejlesztés

Dalok a nagyvilágból – kicsiknek

Tóth Árpád, Partiumi Keresztény Egyetem, Bölcsészettudományi és Művészeti Kar, Nagyvárad; NKE, Budapest

A magyar zenei anyanyelv megalapozása mellett egyre nagyobb igény mutatkozik arra, hogy a pedagógusok a nagyvilág dolgaiban is tájékozottak legyenek. 20 éve kutatom, gyűjtöm a világ minden tájáról azokat népdalokat, játékokat, mondókákat, amelyek kis módosításokkal érdekesek és élvezetesek lehetnek a magyar gyerekek számára is. Hangzásukkal új szint hoznak a zeneórákba, elröpítenek más világokba, sőt, hiszek abban is, hogy a dalokon keresztül érthetik meg a gyerekek leginkább egy-egy távoli kultúra szépségét. Megközelítésmódunk többféle lehet: az eredeti dallamok magyarra fordítása mellett megpróbálkozhatunk az eredeti szövegek, sőt, az eredeti koreográfia vagy játék megtanulásával is, noha nem biztos, hogy mindig a legauthenticusabb előadás a pedagógiai cél. Az ausztrál bennszülött törzsek dalaitól Kínán át, India érintésével érkezünk Afrikába, majd az arab világon keresztül Európa legkülönbözőbb népeiig. Az Atlanti-óceánon átkelve az afro-amerikai gospelen keresztül érkezünk meg végül az Amazonas vidékére, ahol véget ér utazásunk. A dalok sokfélesége mellett remélhetőleg felismerjük az emberiség zenéjének közös vonásait is.

Kulcsszavak: zene, játék, nemzetköziség, új repertoár